ФИФI ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ IЕЙ ФЫМЫГЪЭПЦКIУ

АДЫГЕЙ ЛЫГЪЭ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КъБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ
ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЗРЭ КЪЫДОКI

№189 (21.597) ● 2009 гъэм жэпуэгъуэм (октябрым) и 7, бэрэжьей ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокI ● И уасэр сомиI 3-щ ● adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

Энеев Т. М. «Къбэрдей-Балкъэр Республикэм щIэныгъэмкIэ щIыхь зиI и лэжьакIуэ» цIэ лъапIэр фIощыным и Iуэхукъ

Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым и Указ

ЩIэныгъэм и IэнатIэмрэ IэщIагъэ лъагэ зиI и лэжьакIуэхэр гъэхъэзырынымрэ я лъэныкъуэкIэ фIыщIэ ин зэрыбгъэдэлъым папщIэ «Къбэрдей-Балкъэр Республикэм щIэныгъэмкIэ щIыхь зиI и лэжьакIуэ» цIэ лъапIэр фIощын **Энеев Тимур Магомет и къуэ** - Урысейм ЩIэныгъэхэмкIэ и Академием и академикым.

Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президент КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ
2009 гъэм фокIадэм и 29-м
№169-УП

Ахъуэхъу А. Ч. Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и ЩIыхь тхылъыр етыным и Iуэхукъ

Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым и Указ

Транспортым и IэнатIэм итлъэ куэд тлъандэрэ хьэлэлу зэрыщылажьэм папщIэ Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и ЩIыхь тхылъыр етын **Ахъуэхъу Аслъэмэн Чэлимэт и къуэ** - Транспортым и IэнатIэм кIэлыплъымкIэ федеральнэ къулыкъущIапIэм Транспортымрэ гъуэгу хозяйствэмрэ якIэлыплъымкIэ и къэрал управленэу Къбэрдей-Балкъэр Республикэм щыIэм и унафэщIым.

Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президент КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ
2009 гъэм фокIадэм и 30-м
№172-УП

Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Лъэпкъ банк советым хэтхэм, Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым 2006 гъэм мазаем и 3-м къыдигъкIа Указ №13-УП-мкIэ кьыщтам, зэхъуэкIыныгъэ хэлъхьэным теухуауэ

Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым и Указ

1. Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Лъэпкъ банк советым хэтхэм, «Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Лъэпкъ банк советым и IуэхукIэ» Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым 2006 гъэм мазаем и 3-м къыдигъкIа Указ №13-УП-мкIэ кьыщтам, зэхъуэкIыныгъэ хэлъхьэн икIи Советым и секретарым и кIалэнхэр и пщэ илъхьан Уянаевэ А. М. - Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым и чэнджэщагъэм.

2. Мы Указым кьаруу егъуэт Iэ щыщIэздза махуэм щегъэжьауэ.

Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президент КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ
2009 гъэм фокIадэм и 15-м
№156-УП

Кадрхэр гъэхъэзырыныжмкIэ Президент программэм «Дунейпсо хьарычэтыщIэ школхэм щегъэджэныр кьыдэгъэпэщыныр», «Арбитраж (кризисым пэщIэтыным елэжь) унафэщIхэр егъэджэныр» унэтIныгъэхэмкIэ хэтыпхуэр кьыхэхьыныжмкIэ комиссэм, Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым 2008 гъэм мазаем и 26-м къыдигъкIа Указ №19-УП-мкIэ кьыщтам, зэхъуэкIыныгъэ хэлъхьэным теухуауэ

Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым и Указ

1. Кадрхэр гъэхъэзырыныжмкIэ Президент программэм «Дунейпсо хьарычэтыщIэ школхэм щегъэджэныр кьыдэгъэпэщыныр», «Арбитраж (кризисым пэщIэтыным елэжь) унафэщIхэр егъэджэныр» унэтIныгъэхэмкIэ хэтыпхуэр кьыхэхьыныжмкIэ комиссэм, «2007 - 2011 гъэхэм Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и экономикэм папщIэ кадрхэр гъэхьэзырыныжмкIэ Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым и программэ» республикэ программэ хэхар гъэзэщIэныжмкIэ зэфIэгъэкIыпхъэхэм я Iуэхукъ» Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым 2008 гъэм мазаем и 26-м къыдигъкIа Указ №19-УП-мкIэ кьыщтам, зэхъуэкIыныгъэ хэлъхьэным теухуауэ

Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым и Указ

1. Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым и Указ №19-УП-мкIэ кьыщтам, зэхъуэкIыныгъэ хэлъхьэн икIи комиссэм и секретарым и кIалэнхэр и пщэ илъхьан Мусуков А. Тл. - Къбэрдей-Балкъэр Республикэм экономикэ зыужьныгъэмрэ сатумкIэ и министрым.

2. Мы Указым кьаруу егъуэт Iэ щыщIэздза махуэм щегъэжьауэ.

Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президент КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ
2009 гъэм фокIадэм и 16-м
№158-УП

Къбэрдей-Балкъэр Республикэм Электроэнергетикэм зыщегъэужьыныжмкIэ зэзыгъэуIу советым хэтхэм, Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым 2007 гъэм бадзэуэгъуэм и 16-м къыдигъкIа Указ №46-УП-мкIэ кьыщтам, зэхъуэкIыныгъэ хэлъхьэным теухуауэ

Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым и Указ

1. Къбэрдей-Балкъэр Республикэм Электроэнергетикэм зыщегъэужьыныжмкIэ зэзыгъэуIу советым хэтхэм, «Къбэрдей-Балкъэр Республикэм Электроэнергетикэм зыщегъэужьыныжмкIэ зэзыгъэуIу советым и Iуэхукъ» Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым 2007 гъэм бадзэуэгъуэм и 16-м къыдигъкIа Указ №46-УП-мкIэ кьыщтам, зэхъуэкIыныгъэ хэлъхьэн икIи Советым и секретарым и кIалэнхэр и пщэ илъхьан Абрэдж А. Хь. - Къбэрдей-Балкъэр Республикэм промышленностымкIэ, гъэсныпхъэ-энергетикэ комплексымкIэ, псэупIэ-коммуналнэ хозяйствэмкIэ и министрым.

2. Мы Указым кьаруу егъуэт Iэ щыщIэздза махуэм щегъэжьауэ.

Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президент КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ
2009 гъэм фокIадэм и 16-м
№159-УП

● Гу зылъытапхъэ

2009 гъэм жэпуэгъуэм и 9-м сыхьэт 15.00-м Къэрал концерт гъэлъэгъуапIэм (Налшык къалэ) Щоджэныкъуэм и уэрам, 28) щекIуэкIынуц «Зыуэ щIэт Урысей» урысейпсо партым и Къэбэрдей-Балкъэр щIыналъэ къудамэм и XVII конференцыр.

Конференцым и делегатхэмрэ хъэщIэхэмрэ ятхынуц сыхьэт 14.30-м щыщIэздзауэ сыхьэт 15.00-м нэсыху.

Зи чэзу Iуэхугъуэхэм хэпльэн папщIэ КЪБР-м и Парламентым кьыщыззрагъэпэща зэлуIэм кьыщыщыпсальэм, законхэр кьыдэзыгъэкI органым и Унафэщ Чеченов Ануар къиIуэтэжащ республикэм и парламентархэр Краснодар кьалэм зэрыщыIам кьрикIуахэр.

ЛЪЭНЫКЪУИТI

● КъБР-м и Парламентым

зэпыщIэныгъэхэм зрагъэубгъу

ДЕПУТАТХЭР нэхъыщхьэу зытекIухьар Краснодар краймрэ Законхэр кьыдэзыгъэкI и Зэхуэсымрэ Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм и Парламентымрэ зэращIылIа зэгуфыIуэныгъэр щIэгъэбыдэныгъ. А документым Iэ щIадзащ Урысей Федерацэм и субъектитIым я лыкIуэ органхэм я унафэщIхэу Чеченов Ануаррэ Бекетов Владимиррэ. Лъэныкъуитым я зэдэлэжьэныгъэм теухуа зэгуфыIуэныгъэм ди щIыналъэхэм яку дэлъ зэпыщIэныгъэхэр нэхъри игъэбыдэнущ.

Ди щIыналъэхэр куэд щIауэ лъэныкъуэ куэдкIэ зэпыщIащ. Ахэр Урысей Ипщэ Парламент Ассоциацэм зэущIыгуу хэтщ икIи законхэр кьыдэгъэкIыным, социальнэ, экономикэ кьалэнхэр гъэзэщIэным я лъэныкъуэкIэ зэдоIэпыкъуж.

ЗэлущIэр бысымхэм икъуакIэ гуапэу, хьэщIагъэ яхIлъу кьыззрагъэпэщащ. КъБР-м и Парламентым и Унафэщым и Iуэхущ Саенкэ Татьянэ зэрыжиIамкIэ, ди депутатхэм яфIагъэщIэгъуэну щыгъуазэ щащIащ Краснодар краймрэ Законхэр кьыдэзыгъэкI и Зэхуэсым и лэжьыгъэр кьыззэрыгъэпэщам икIи абы кьэбгъэсэбэп хьуну куэд кьыхахащ.

КъБР-м и Парламентым дяпэкIи зригъэубгъунущ адрей щIыналъэхэм законхэр кьыдэзыгъэкI я органхэм зэрапыщIам. Мыгувэу ди депутатхэр Санкт-Петербург кIуэнущ а кьалэм Законхэр кьыдэзыгъэкI и Зэхуэсым зэрыдэлэжьэну эгъуфыIуэныгъэ иращыкIэн папщIэ.

БОРОВИНСКАЯ Татьянэ,
КъБР-м и Парламентым и пресс-Iуэхущ IапIэм и лэжьакIуэ.

УФ-м и Жылагъуэ палатэм и ещанэ хэхыгъуэм хэтынухэр ягъэбелджылы

КъБР-м и Парламентым и Президиумым и зи мычъэзу зэIущIэр иригъэкIуэкIащ республикэм законхэр къыдэзыгъэкI и орган нэхъыщхьэм и УнафэщI Чеченов Ануар.

ЗЭХУЭСЫМ зыщытепсэлъыхьа Iуэху нэхъыщхьэхэм ящыщу Урысей Федерацэм и Жылагъуэ палатэм хагъэхьэнухэм я кандидатхэр къагъэлъэгъуэн папщIэ Ипщэ федеральнэ округым щрагъэжьауэ кIыну конференцым Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм къыбгъэдэкIыу ягъэкIуэну делегатхэр гъэбелджылыныжмкIэ жылагъуэ зэгуфыIуэныгъэхэм ирагъэкIуэкIыну республикэ зэIущIэр зыгъэхьэзырыну лэжьакIуэ гуп къызэгъэпэщыныр.

КъБР-м и Парламентым и Президиумым къищта унафэмкIэ лэжьакIуэ гупым хагъэхьащ УФ-м и Жылагъуэ палатэм хэтхэр, КъБР-м и Парламентым и депутатхэр, республикэм и жылагъуэ зэгуфыIуэныгъэхэм я лIыкIуэу а лэжьыгъэм нэхъ хэзыщIыкIхэр. Лэжьакlуэ гупым и унафэщIщ КъБР-м и Парламентым и Унафэщым и кIуэдзэ Саенкэ Т.В.

Фигу кьэдгъэкIыжынщ Урысейм и Жылагъуэ палатэм и ещанэ хэхыгъуэр къызэгъэпэщыным пыщIа лэжьыгъэхэм дызэрыт илъэсым фокIадэм и 23-м зэрыщIадзар. Абы щыгъуэ УФ-м и Президент Медведев Дмитрий кьыхихащ 2010 - 2012 гъэхэм жылагъуэ зэгуфыIуэныгъэхэмрэ организацэхэмрэ я сэбэн зыхэлъхэм федеральнэ IэнатIэм щелэжьын папщIэ палатэм езым къыбгъэдэкIыу хьыхьэну цIыху 42-р. Апхуэдизэ дыдэ иджы аргуэру къэралым и щIыналъэхэм щыхахьын хуейщ.

«Урысей Федерацэм и Жылагъуэ палатэм хагъэхьэнухэм я кандидатхэр къагъэлъэгъуэн папщIэ Ипщэ федеральнэ округым щрагъэкIуэкIыну конференцым Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм къыбгъэдэкIыу ягъэкIуэну делегатхэр гъэбелджылыныжмкIэ жылагъуэ зэгуфыIуэныгъэхэм ирагъэкIуэкIыну республикэ зэIущIэм къыбгъэдэкIыу ягъэкIуэну делегатхэр гъэбелджылыныжмкIэ жылагъуэ зэгуфыIуэныгъэхэм ирагъэкIуэкIыну республикэ зэIущIэм и Унафэщым и кIуэдзэ Саенкэ Т.В.

«Урысей Федерацэм и Жылагъуэ палатэм хагъэхьэнухэм я кандидатхэр къагъэлъэгъуэн папщIэ Ипщэ федеральнэ округым щрагъэкIуэкIыну хьыхьэну цIыху 42-р. Апхуэдизэ дыдэ иджы аргуэру къэралым и щIыналъэхэм щыхахьын хуейщ.

«Урысей Федерацэм и Жылагъуэ палатэм хагъэхьэнухэм я кандидатхэр къагъэлъэгъуэн папщIэ Ипщэ федеральнэ округым щрагъэкIуэкIыну конференцым Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм къыбгъэдэкIыу ягъэкIуэну делегатхэр гъэбелджылыныжмкIэ жылагъуэ зэгуфыIуэныгъэхэм ирагъэкIуэкIыну республикэ зэIущIэр зыгъэхьэзырыну лэжьакIуэ гуп къызэгъэпэщыным и IуэхукIэ» КъБР-м и Парламентым и Президиумым къищта унафэр зэман благъэм кьриубыдэу республикэм и хьыбарегъащIэ IуэхущIапIэхэм кьытрадзэнущ.

КъБР-м и Парламентым и пресс-IуэхущIапIэ.

● Хъыбарыф I

Махуэ Билал и мазэ

БэнэкIэ хуитымкIэ дунейпсо чемпион Махуэ Билал фокIадэ мазэм къэралым и спортсмен нэхъыфIу кьалъытащ. «Спорт» телеканалым епхъэмрэ SportBox.ru сайтым ихьэхэмрэ я пропект 59, 1-м Къэбэрдей-Балъкъэрым щыщ спортсменыр дабыгъащ.

IЭIЭТ ЗЭПЕУЭМ Махуэм кьыщызэринэкIащ художественнэ гимнастикэмкIэ дунейпсо чемпионатым бжыпэр щызыныбыда, дыщэ медалих кьэзыхьа Канаевэ Евгение (процент 47,1-рэ). Абыхьэм нэмыщIкIэ, IэIэтым хэтащ Исинбаевэ Еленэ (атлетикэ псынщIэ), Калентьевэ Ириндэ (велоспорт), Мехонцев Егор (бокс) сымэ.

IэщIагъэлIэм я нэхъыбэм кьызэрагъэтамкIэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым щыщ пелуаныр Даниеи и Хеннинг кьалэм щекIуэкIа дунейпсо чемпионатым и бэнакIуэ гукъынэжь хъуащ, зы бапхи зыIэщIынмыгъэнэну псоми ятекIуэри. Билал и хьэрхуэрэрэгъэуэм куэдкIэ зэрефIакIам зыми шэч кьыгтрихьэфынутэкъым. Иджы ильэс 22 ныбжьым кьриубыдэу ар тIэунейрэ дуней псом и чемпион хъуащ. Махуэм алыдж-ирыум бэнэкIэ спорт лIэужьыгъуэмкIэ зэпеуэхэми ехьулIэныгъэхэр щызыIэригъэхьэфынущ.

Дызэрыгушхуэ ди лъахэгъу Махуэ Билал «Илъэсым и спортсмен» цIэ лъапIэм щIэбэныну иджы хагъэхьэнущ.

КЪОНАКЪ Хьэсэн.

● ЗэIущIэхэр

ЩIалэгъуалэм я жыджэрагъыр

Зи щIалэгъуалэхэм я ужь ин дыдэхэм ящыщ «Тауота» концерным зегъэхьэзыр США-м ирита автомобиль пчыщIэу мелуаныр 3,8-м кьригъэгъэзэжыну.

Абыхьэм уисыну щынагъуэу кьыщIалытэта ныкъуасаныгъэр ди водителхэм дыхьэшхэм ящыкIыну: руль зыIыгъыпм и лъакъуэр зытет алэрыбгъу цIыкIур зэрытеубгъуар концерным и лэжьакIуэхэм ягу ирихьыжакъым - акселераторым и теуванIэхэм эран хуэхьуну кьалытащ. Тхьэмахуэ кьакIуэ щыщIэдзауэ щIалэгъуалэм и лъакъуэр зытет алэрыбгъу цIыкIур зэрытеубгъуар концерным и лэжьакIуэхэм ягу ирихьыжакъым - акселераторым и теуванIэхэм эран хуэхьуну кьалытащ. Тхьэмахуэ кьакIуэ щыщIэдзауэ щIалэгъуалэм и лъакъуэр зытет алэрыбгъу цIыкIур зэрытеубгъуар Рашид ягъэшхьухьэщ, - кIыхьичэщащ Къаратаевым эсым, - Фэ, студентхэм, зыфхэзогъаэзри вжьыоIэ ди щIыналъэм ис дэтхэнэ цIыхурн яльэкIымкIэ кьывдэIэпыкьуну, унэтIакIуэ, чэнджэщзэгъу кьыфхуэхьуну зэрыхьэзырыр. Фэри нэхъ жыджэру, фи Iуэху епльыкIэхэр къэфIуатэу фыщыт. Ди цIыкухэм нэхъ щIэхьу фаэсхьыныкIэ ар сэбэп кьыфхуэхьунущ.

Тыркуи, Сирием, Иорданием, адыгэхэр щыпсэу нэгъэщIыщIэхэм я кIыкIа студент щIалэгъуалэм епсэльащ Iэпхъэшашхэуэ IуэхуэхэмкIэ федеральнэ Iуэхущапм КъБР-м щиIэ IэнатIэм и хьыбар-аналитикэ кьудамэм и унафэщI Жылэхьэжь Артур. Абы зэрыкиIамкIэ, я Iуэхущапм ехьэлIауэ зэхуэмыхьэу Iуэху гуэрэкр, лъэпощхьэпохэр щыIэ. студентхэр гупуэ я щхьэ закъуэуи абы екIуалIэ хьунущ.

Студентхэм я упщIэхэм жэуап зэпкърыхьа ирагащ зэIущIэм кьрихьэлIа Iэщагъэлъэ зэхуэмыдэхэм.

КЪАРДЭН Маритэ.

Я щыуагъэ зэрагъэзэхуэж

Хьыбар кьызэрыIуамкIэ, Японием автомобиль щыIэпкърызыльхьэ Iуэхущапм нэхъ ин дыдэхэм ящыщ «Тауота» концерным зегъэхьэзыр США-м ирита автомобиль пчыщIэу мелуаныр 3,8-м кьригъэгъэзэжыну.

Абыхьэм уисыну щынагъуэу кьыщIалытэта ныкъуасаныгъэр ди водителхэм дыхьэшхэм ящыкIыну: руль зыIыгъыпм и лъакъуэр зытет алэрыбгъу цIыкIур зэрытеубгъуар концерным и лэжьакIуэхэм ягу ирихьыжакъым - акселераторым и теуванIэхэм эран хуэхьуну кьалытащ. Тхьэмахуэ кьакIуэ щыщIэдзауэ щIалэгъуалэм и лъакъуэр зытет алэрыбгъу цIыкIур зэрытеубгъуар Рашид ягъэшхьухьэщ, - кIыхьичэщащ Къаратаевым эсым, - Фэ, студентхэм, зыфхэзогъаэзри вжьыоIэ ди щIыналъэм ис дэтхэнэ цIыхурн яльэкIымкIэ кьывдэIэпыкьуну, унэтIакIуэ, чэнджэщзэгъу кьыфхуэхьуну зэрыхьэзырыр. Фэри нэхъ жыджэру, фи Iуэху епльыкIэхэр къэфIуатэу фыщыт. Ди цIыкухэм нэхъ щIэхьу фаэсхьыныкIэ ар сэбэп кьыфхуэхьунущ.

Тыркуи, Сирием, Иорданием, адыгэхэр щыпсэу нэгъэщIыщIэхэм я кIыкIа студент щIалэгъуалэм епсэльащ Iэпхъэшашхэуэ IуэхуэхэмкIэ федеральнэ Iуэхущапм КъБР-м щиIэ IэнатIэм и хьыбар-аналитикэ кьудамэм и унафэщI Жылэхьэжь Артур. Абы зэрыкиIамкIэ, я Iуэхущапм ехьэлIауэ зэхуэмыхьэу Iуэху гуэрэкр, лъэпощхьэпохэр щыIэ. студентхэр гупуэ я щхьэ закъуэуи абы екIуалIэ хьунущ.

Студентхэм я упщIэхэм жэуап зэпкърыхьа ирагащ зэIущIэм кьрихьэлIа Iэщагъэлъэ зэхуэмыдэхэм.

КЪАРДЭН Маритэ.

Берлускони ягъэкъуаншэ

Судым кьызэрилытамкIэ, Берлускони «Mondadori» тхылъ тедзапIэр кьыщицэхум Iулъхьэ итащи, абы щхьэкIэ жэуап итыну хуейщ.

Италием и премьер-министр Берлускони Сильвио и унагъуэ холдингым ирипхыну кьищэхуа «Mondadori» тхылъ тедзапIэм Iулъхьэ Iуэху кьызэрыхощам щхьэкIэ евро мелуан 750-рэ тезыру кьыгралъхьащ. Ар премьер-министрым иритыжынущ «Mondadori» зейуэ щыта де Бенедетти Карлэ, и фирмэр пуду кьызэрыIэщIыгъэкIам хуэкIуэжу.

Дауи, Берлускони и уэчылхэр айуэхэу тезырыкIэ арэзыкъыми, Италиер кIэлъоплъ Iуэхур зэриухыну щIыкIэм.

Фымлэжьэнумэ...

Ингушыр Республикэм и Правительствэм зэрызэбграгъэкIар есы министрхэм я зэранкIэ. Абыхьэм кьалытатэнут мылажьэмэ хьуну.

Республикэм и президент Евгуров Юнус-Бэч кьыхилъхьэри, илъэ и пэкIэ премьер-министру Гайсанов Рашид ягъэуват, дуэ абы хуэгъэлэжьакъым Правительствэр. Уеблэмэ жэуапльыгъэм и Iэпэгу коррупцэм нэхъри а щIыналъэм зыщыгъуащ. Псоу кIэр, экономикэр егъэфIакIуэным теуухауэ министрхэр зэрыхуэмыхьэр, Евкуровым кьызэрильытамкIэ, афIэкIа пшэм мыхъужьынщ.

НОБЭ

◆ Жэпуэгъуэм и 7 - 11-хэм Торонтэ щекIуэкIынущ «Урысей-Канадэ-2009» зэIущIэшхэр. Абы щагъэлъэгъэнущ Урысейм и технологиещIэу Америкэ Ищцхъэрэм кьыщагъэсэбэпхэр.

◆ УФ-м и Правительствэм и Унафэщ **Путин Владимир** кьыщалъхуа махуэщ.

◆ 1918 гъэм Даутокъуэ-Серебряковым и дзэм Налшык нубдащ.

◆ **Дыгъэр кьыщIэкIащ сыхьэти 7-рэ дакьикьи 9-м, кьухьэжьынущ сыхьэт 18-рэ дакьикьэ 40-м.**

◆ **Махуэм и кIыхьагъщ сыхьэт 11-рэ дакьикьэ 31-рэ.**

Щалэгъэ зыгъэхьэзыр
КЪАНЫКЪУЭ Анфисэ.

Лъэпкъ Iуэщыгъэ:

Щалэм ебгъэлъагъур и гъуэгущ.

Хэхыныгъэхэм зыхуагъэхьэзыр

АДЫГЕЙ. *Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм кьызэритамкIэ, Адыгейскъалэм и унафэщI хэхыныгъэхэр мыгувэу екIуэкIынущ икIи а кьулыкъым щIэбэныну щыхуилIым я кандидатурэхэр ягъэлъэгъуащ.*

ХЭХЫНЫГЪЭХЭМ хэтынущ Адыгейм и парламентым и депутат Джатауэ Налбий, Мейкьуапэ кьалэ узэчылу щылажьэ Тутэрыщ Беллэ, Теучэж районым и «Теучэж» мэкъумэщ Iуэхущапм и технологиещIэ нэхъыщхьэ Абрэдж Руслан, Краснодар кьалэ щыпсэу, зыщIыпIи щымылажьэ Дыхьу Хьызыр сымэ.

Хэхыныгъэхэр екIуэкIынущ Адыгейскъалэ и унафэщIу щытхъу Адыгейм и лIыкIэу Краснодар краймрэ зэрагъэкIуам кьыхэкIыу.

Дин IуэхукIэ

КЪЭРЭШЕЙ-ШЭРДЖЭС. *Тыркум дин IуэхуэмкIэ и министр Бардакоглу Алий зэрыкIэлъыплъам, Къэрэшей-Шэрджэсым и Iсльам институтым хьыхьу бзылъхугъэхэмрэ зэпэщIэхьхуэу егъэджэн хуейщ. Абы кьыхэкIыу цIыхубзхэм я еджапIэ Тыркум КъШР-м щиухуэнущ.*

ХьэщIэр хуэзащ республикэм и президент Эбзеев Борис, Къэрэшей-Шэрджэсымрэ Ставрополь краймрэ я муслъымэнхэм я муфтий Бердиев Исмэхьил сымэ, дин лэжьакIуэхэм, Iсльам институтым щеджэхэм, нэгъуэщIхэмэ.

БАРДАКОГЛУ Алий кьыззэрыхигъэщамкIэ, исльам диным кьыззэрищтэмкIэ цIыкухъухъэмрэ бзылъхугъэхэмрэ зэпэщIэхьхуэу егъэджэн хуейщ. Абы кьыхэкIыу цIыхубзхэм я еджапIэ Тыркум КъШР-м щиухуэнущ.

ХьэщIэр хуэзащ республикэм и президент Эбзеев Борис, Къэрэшей-Шэрджэсымрэ Ставрополь краймрэ я муслъымэнхэм я муфтий Бердиев Исмэхьил сымэ, дин лэжьакIуэхэм, Iсльам институтым щеджэхэм, нэгъуэщIхэмэ.

ХЬЭПЭ Марин.

● Гу зылъытапхъэ

2009 гъэм жэпуэгъуэм и 9-м сыхьэт 15.00-м Къэрал концерт гъэлъэгъуапIэм (Налшык къалэ) Щоджэныкъуэм и уэрам, 28) щекIуэкIынуц «Зыуэ щIэт Урысей» урысейпсо партым и Къэбэрдей-Балкъэр щIыналъэ къудамэм и XVII конференцыр.

Конференцым и делегатхэмрэ хъэщIэхэмрэ ятхынуц сыхьэт 14.30-м щыщIэздзауэ сыхьэт 15.00-м нэсыху.

КъБР-м и мэкъумэш предприятэу 22-рэ «Бжьыхьэ дыщафэ-2009» гъэлъэгъуэныгъэм макIуэ

Къбэрдей-Балкъэр Республикэм и мэкъумэшышхэр хэтыщу Москва къалэм щыIэ Урысейпсо гъэлъэгъуапIэ центрым и щIыналъэм жэпуэгъуэм и 9-м кьыщыIуэхьуну «Бжьыхьэ дыщафэ-2009» урысейпсо агропромышленнэ гъэлъэгъуэныгъэм. Мы гъэм абы езыхэм яI3 зэфIэкIхэр утыку кьыщралъхьэнущ республикэм и агропромышленнэ предприятэу 22-м, щIэныгъэ-къхэутакIуэ институту 2-м.

КъБР-м Мэкъумэш хозяйствэмрэ ерыскъыпхъэхэмкIэ и министерствэм ерыскъыпхъэхэмкIэ и кьудамэм и унафэщI Ксанаевэ Риммэ кьыззрыджиIамкIэ, сыт щыгъуи хуэдэу мы гъэми езыхэм я IэдакъэщIэкIхэр Москва яшэнущ «Прохладнэ щIакхъуэ завод» ОАО-м, «Къббалькъ ресурс» ОАО-м, «Велес» ООО-м, «Налшык хьэлэ завод» ОАО-м, «Ленинци» мэкъумэш предприятэм, «Жызуи» щыкIуэ предприятэ акционер обществэ зэхуэщIам, «Агро+» ООО-м, КъБР-м мэкъумэш хозяйствэмкIэ и щIэныгъэ-къхэутакIуэ институтым, Бгыльэ щыпIэхэмрэ бгы лъапэхэмрэ жыгхэр щыгъэкIыныжмкIэ Кавказ Ищхъэрэ щIэныгъэ-къхэутакIуэ институтым. Абыхьэм ягъэльэгъэнущ хадзэкIхэм кьыхащыкIа консервхэр, гъэщхэкIхэр, фадэ, IэфIыкIэ зэмылIэужьыгъуэхэр, псымрэ пивэмрэ, мэкъумэш хозяйствэм и IэнатIэм пыщIа щIэныгъэ къхэутакIуэхэр.

Республикэм и делегацым и Iэтащхьэу щытынущ КъБР-м мэкъумэш хозяйствэмрэ ерыскъыпхъэхэмкIэ и министр Ерчэн Темболэт. Делегацэм хагъэхьащ КъБР-м и Парламентым Агропромышленнэ политикэмкIэ и комитетым и унафэщI ЛIыхъужу Хьэжмурид, «Къббалькъ ресурс» ОАО-м и генеральнэ директор КIуэкIуэ Къазбэч, мэкъумэш академием и ректор Жорыкъуэ Борис, «Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм Инвестицэхэмрэ зыужьныгъэмкIэ и агентство» ОАО-м и генеральнэ директор Махуэ Тимур сымэ.

Гъэлъэгъуэныгъэм хиубыдэу жэпуэгъуэм и 14-м Мэкъумэш хозяйствэм и лэжьакIуэм и махуэр ягъэлъэпIэнущ. Апхуэдизу «Урысейм и агропромышленнэ комплексыр къэралыр кризисым кьишынымкIэ зыгъэзэжащ» зэхуэсыпшхэр, конференц зэмылIэужьыгъуэхэр ирагъэкIуэкIынущ. Бакъэрдей-Балкъэрым и предприятэхэр апхуэдизу жыджэру хэтынущ «ФIагъ льагэ зиI» икIи зэранигъэ зыпымыль продукцэ кьэлэжьыныр», «Мэкъумэш кьэкIыгъэхэр гъэбэгъэныр», «Мэкъумэш хозяйствэм и IэнатIэм инновацэм и Iэмалхэр кьыщыгъэсэбэпныр» эпеуэхэм.

Фигу кьэдгъэкIыжынщ 2008 гъэм КъБР-м и агропромышленнэ комплексым и продукцэу мы гъэлъэгъуэныгъэм ящыуэ щытахэм медалу 58-рэ, абыхьэм ящыщу 53-р дыщэу, кьызэрыхуагъэфэщащ.

ХЬЭПЭ Марин.

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и «Аруан район типографие» къэрал Іэухущ1апІэ зэхъэщ1ыжьным и Іэухк1э

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2009 гъэм фок1адзэм и 22-м №243-ПП

«Къэрал, муниципальнэ Іэухущ1апІэ зэгуэтхэм я Іэухк1э» 2002 гъэм щ1эк1ыгъуэм и 14-м къыдэк1а Федеральнэ закон №161-ФЗ-м, «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэрал мыльку зэрызэрахьэм и Іэухк1э» 2001 гъэм бадзэуэгъуэм и 21-м къыдэк1а Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Закон №70-РЗ-м ятк1э, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм **унафэ еш1**:

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и «Аруан район типографие» къэрал Іэухущ1апІэр зэхъэщ1ыжьын.

2. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Іэухэр мылькыр зехьэнымрэ щ1ы Іэуххэмк1э и министерствэм (Сэхъу М.И.) хуэгъэувын мы Унафэм и пункт 1-м къыщыгъэлъэгъуэ Іэухущ1апІэр зэхъэщ1ыжьным пыщ1а зыхуэфащэ юридическэ Іэуххэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Хыбарегъащ1э Іэнатіэхэмк1э, жылагъуэ зэгухэзныгъэхэм ядэлажьэнымрэ щ1алэгъуалэм я Іэуххэмк1э и министерствэм щ1ыгъуу щы1э хабзэхэм тету зэф1игъэк1ыну.

3. Мы Унафэр зэрагъэзащ1эм к1эльыплъыну и пщэ илъхьэн Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм къэрал мылькур зехьэнымрэ щ1ы Іэуххэмк1э и министрым и к1элэнкъэр зыгъэзащ1э Сэхъу М.И.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ1 МЕРКУЛОВ Александр

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 1997 гъэм дыгъэгъазэм и 30-м къыдигъэк1а Унафэ №483-м кърау имыІэжу къэлъытэным и Іэухк1э

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2009 гъэм фок1адзэм и 23-м №244-ПП

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм **унафэ еш1**:

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щ1ынальэм щ1ыдагъэзэк1эмк1э сату зэрыщ1ащ1 Хабзэхэр п1ал1эк1э къэщ1тэным и Іэухк1э» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 1997 гъэм дыгъэгъазэм и 30-м къыдигъэк1а Унафэ №483-м кърау имыІэжу къэлъытэн.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ1 МЕРКУЛОВ Александр

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 2007 гъэм дыгъэгъазэм и 25-м къыщта Унафэ №334-ПП-м зэхъэуэк1ыныгъэхэр хэлъхьэным и Іэухк1э

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2009 гъэм фок1адзэм и 23-м №245-ПП

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм **унафэ еш1**:

Автомашинэхэм гъэсыныпхъэ щ1агъахъуэ станцхэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щ1ыналъэм зэрыщ1ахьагуашэ схемэу «Автомашинэхэм гъэсыныпхъэ щ1агъахъуэ станцхэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щ1ыналъэм зэрыщ1ахьагуашэ схемэщ1м и Іэухк1э» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 2007 гъэм дыгъэгъазэм и 25-м къыдигъэк1а Унафэ №344-ПП-мк1э къыщтам зэхъэуэк1ыныгъэхэр хэлъхьэн, мы Унафэм и гуэдзэным зэритым хуэдэу.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ1 МЕРКУЛОВ Александр

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2009 гъэм фок1адзэм и 24-м №552-рп

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм гъэш къэлэжьным зыщегъэужьыным трагъэк1ыуэдзн пащ1э 2009 - 2011 гъэхэм субсидиехэр зэрыхухах Хабзэхэм я Іэухк1э» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 2009 гъэм фок1адзэм и 8-м къыщта Унафэ №239-ПП-м ипкъ ит1э:

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм гъэш къэлэжьным зыщегъэужьыным 2009 гъэм хуаутЫпщ1ыну инвестициэхэр зыхуэзэща унэт1ыныгъэхэр къащ1эн, мы Унафэм и гуэдзэным зэритым хуэдэу.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ1 МЕРКУЛОВ Александр

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 2009 гъэм фок1адзэм и 24-м къыдигъэк1а Унафэ №552-рп-мк1э къыщтащ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм гъэш къэлэжьным зыщегъэужьыным 2009 гъэм хуахьыну инвестициэхэр зыхуаунэт1ыр

№№	Инвестицэр зыхуэунэт1ар	Лэжьыгъэр щрагъэк1уэк1ыну щ1ыпІэр
1.	Жэм 400 зыщ1эт1ын гъэш фермэ щ1ынкр, зэгъэпэщ1ажьыр	Дзэпк1ыуэ районым
2.	Жэм 300 зыщ1эхуэн иджырей гъэш комплекс щ1ынкр	Налшык къалэ
3.	Іэщ1ыр искусственнэу псэф щащ1 центр (жэмы 120-рэ нэхъ р3 мынэхъ мащ1эм тещ1ыкьауэ) зыхьэгъэпэщ1ынкр	Налшык къалэ
4.	Жэм 350-рэ зыщ1эхуэн гъэш фермэ щ1ынкр, зэгъэпэщ1ыжьныр	Аруан районым

***Куба (Хьэсэнбий къуажэ) адыгэ жылэжьыр сыт щыгъуи къоГуэгурык1уэ нэхъ ягъэпажэхэм, зи цІэ нэхьыбэрэ къраГуахэм яоту. Совет властым и Іэмэным ар нэхьыбэу зрахьэлІэр мы къуажэм къыдэк1а къэбэрдей-балъкъэр большевикхэм я унафэщІ Къалмыкъ БетІал, граждан заухм и Іэмэным полкым и командир акъылфІэу щыта Шыкуэ ПутІрэ я гъуса и къуажэгъу революционерхэмрэт. Абы щыгъуэми, Хьэтлохъущ1ыкъуей Ещанэм (апхуэдэуи зэгуэр едиэу щыта мыбы) къыдэк1ащ гъащІэм и Іэнатіэ зэмылІэужьыгъуэхэм лъэужь хэмыГуэщІэжьын къыщ1ыз1ыгъэна, лъахэм и щ1ыкъыр хуабжьу зыІэта нэгъуэщІ щ1ыхуэхэри. ЖыпІэну ирикъунщ1 япэ къэбэрдей альифбейр зэхэзылъхьа, нарт хьыбархэр зэхуэхьэсыжьэуащ1ажьэ. ХьэТлохъущ1ыкъуэ Къаз1ий мы къуажэм къыз3ырыщ1алъхуар, дунейм щ1ехьжам кьащ1эжу зэрыщ1ащ1ахьэжар. ЗэфІигъэзэк1а гъэжьыгъэ и лъэныкъуэкІэ абы и щ1ыпІэ ягъэу, щ1эныгъэщхэу зэзыгъэгъуэта адыгэхэм, къэбэрдей литературэм и лъабжьэр зыгъэт1ылъахэм ящыщ Пащ1ынокъуэ Абдул (блэкІа л1эщ1ыгъуэм и 37 гъэм щ1ыкІэ ягъэкІуэдащ).

*Куба и цІэр зыІэта нэгъуэщІхэми я гугъу щ1ытщ1к1э, дэ ауэдрэ къэдгъэсэбэныпи хуей мэхъу «яп» псальэр. Псальэм и лъэныкъ1э, яп адыгэ скульптурщ1 Къалмыкъ Федор, Адыгэхэм ящыщу Бажэ Альбертщ Арктикэмк1э Антарктидэмк1э ятэу ди лъэр нэзыхъуса, ильэс зыбжанзкІэ абыхэм щІэныгъэ къэхутэныгъэхэр щезыгъэкІуэкІар. Адыгэ бзыльфыгъэхэм ящыщу ятэу Социалист Къэрал Іэмэ и ЛІыхъужь цІэр фІащащ жэмыш Пащ1ты Салимэ. ДыщэкІ Іэщ1агъэр къэзыгъэщІэрэщІэжу япэу адыгэхэм къахэзыхьэжар КъБР-м и Къэрал сатугъэтын и лаугъэт, зи Іэдакъэщ1экІэ зыхъэгъэхьа колхозхэр дзэльэжа нужь, тафэм къытенауэ жыпІэ хъунущ. Зэса, зытета псэукІэм къигъэзэжьным щ1ыгугъынри, щІэм, Іуэху гъэпсыкІэм техьэфыртэкым, техьэныу хуейтэкым, Иджы щ1ытыкІэм сыт хуэдизкІэ эхъуэжауэ жыпІэфын?

- Ауэ, сэ зи гугъу пщ1ы зэманым щ1ыхухэм я лъэр щІэжуат, а къарур зрахьэлІэнур ящІэртэкъым. Нэхьыбэр зыщ1ыгугъыр къэралырт, абы къажишиныбрт. Езыхэр зы Іуэху гуэри яужь ихьэртэкъым. Ди жагъуэ зэрыхъунщ, иджыри щ1ыІэщ апхуэдэхэр, ауэ ахэр хэнщ1ыкІну нэхъ мащІэ хьуащ. Нэхьыбэм кьагъэсэбэп мылькум и теплъэ зэмылІэужьыгъуэхэр ди гъащІэм быдэу хэпщ1а зэрыхьуам кьит Іемалхэр. Езыхэр нэхъ зыхэхэзгъэнну Іэнатіэщ1эхэр кьагъуэтыжІ. Нэхъыщхьэр узыпрэит лэжьыгъэр зыхуэдэрэкъым, атІэ уи щхьэр, уи унагъуэр зыхьэпсэужьыным кьыІэпрэкъым. Кубадэсхэр зыщ1ыгугъыр езыхэм я гуащІэкІэ кьалэжьырщ, кьагъэзьырычэтырщ. Ауэрэ кьыскщохьу блэкІа ильэсхэм дэ кьыхэтха дерс нэхъыщхьэр.

**- Ауэ, сэ зэрысщІэмкІэ, лэжьапІэнэщхэр кьуажэхэм, ди гугъэщ мы тхыгъэм кьедджэхэм Куба езыр зэрыгъуэгурыкІуэ нэхъ ягъэпажэхэм, зи цІэ нэхьыбэрэ къраГуахэм яоту. Совет властым и Іэмэным ар нэхьыбэу зрахьэлІэр мы къуажэм къыдэк1а къэбэрдей-балъкъэр большевикхэм я унафэщІ Къалмыкъ БетІал, граждан заухм и Іэмэным полкым и командир акъылфІэу щыта Шыкуэ ПутІрэ я гъуса и къуажэгъу революционерхэмрэт. Абы щыгъуэми, Хьэтлохъущ1ыкъуей Ещанэм (апхуэдэуи зэгуэр едиэу щыта мыбы) къыдэк1ащ гъащІэм и Іэнатіэ зэмылІэужьыгъуэхэм лъэужь хэмыГуэщІэжьын къыщ1ызыГэна, лъахэм и щ1ыкъыр хуабжьу зыІэта нэгъуэщІ щ1ыхуэхэри. ЖыпІэну ирикъунщ1 япэ къэбэрдей альифбейр зэхэзылъхьа, нарт хьыбархэр зэхуэхьэсыжьэуащ1ажьэ. ХьэТлохъущ1ыкъуэ Къаз1ий мы къуажэм къыз3ырыщ1алъхуар, дунейм щ1ехьжам кьащ1эжу зэрыщ1ащ1ахьэжар. Зэфіигъэзэк1а гъэжьыгъэ и лъэныкъуэкІэ абы и щ1ыпІэ ягъэу, щ1эныгъэщхэу зэзыгъэгъуэта адыгэхэм, къэбэрдей литературэм и лъабжьэр зыгъэт1ылъахэм ящыщ Пащ1ынокъуэ Абдул (блэкІа л1эщ1ыгъуэм и 37 гъэм щ1ыкІэ ягъэкІуэдащ).*

Куба и цІэр зыІэта нэгъуэщІхэми я гугъу щ1ытщ1к1э, дэ ауэдрэ къэдгъэсэбэныпи хуей мэхъу «яп» псальэр. Псальэм и лъэныкъ1э, яп адыгэ скульптурщ1 Къалмыкъ Федор, Адыгэхэм ящыщу Бажэ Альбертщ Арктикэмк1э Антарктидэмк1э ятэу ди лъэр нэзыхъуса, ильэс зыбжанзкІэ абыхэм щІэныгъэ къэхутэныгъэхэр щезыгъэкІуэкІар. Адыгэ бзыльфыгъэхэм ящыщу ятэу Социалист Къэрал Іэмэ и ЛІыхъужь цІэр фІащащ жэмыш Пащ1ты Салимэ. ДыщэкІ Іэщ1агъэр къэзыгъэщІэрэщІэжу ятэу адыгэхэм къахэзыхьэжар КъБР-м и Къэрал сатугъэтын и лаугъэт, зи Іэдакъэщ1экІэ зыхъэгъэхьа колхозхэр дзэльэжа нужь, тафэм къытенауэ жыпІэ хъунущ. Зэса, зытета псэукІэм къигъэзэжьным щ1ыгугъынри, щІэм, Іуэху гъэпсыкІэм техьэфыртэкым, техьэныу хуейтэкым, Иджы щ1ытыкІэм сыт хуэдизкІэ эхъуэжауэ жыпІэфын?

Ауэ, сэ зи гугъу пщ1ы зэманым щ1ыхухэм я лъэр щІэжуат, а къарур зрахьэлІэнур ящІэртэкъым. Нэхьыбэр зыщ1ыгугъыр къэралырт, абы къажишиныбрт. Езыхэр зы Іуэху гуэри яужь ихьэртэкъым. Ди жагъуэ зэрыхъунщ, иджыри щ1ыІэщ апхуэдэхэр, ауэ ахэр хэнщ1ыкІну нэхъ мащІэ хьуащ. Нэхьыбэм кьагъэсэбэп мылькум и теплъэ зэмылІэужьыгъуэхэр ди гъащІэм быдэу хэпщ1а зэрыхьуам кьит Іемалхэр. Езыхэр нэхъ зыхэхэзгъэнну Іэнатіэщ1эхэр кьагъуэтыжІ. Нэхьыщхьэр узыпрэит лэжьыгъэр зыхуэдэрэкъым, атІэ уи щхьэр, уи унагъуэр зыхьэпсэужьыным кьыІэпрэкъым. Кубадэсхэр зыщ1ыгугъыр езыхэм я гуащІэкІэ кьалэжьырщ, кьагъэзьырычэтырщ. Ауэрэ кьыскщохьу блэкІа ильэсхэм дэ кьыхэтха дерс нэхъыщхьэр.*

- Ауэ, сэ зэрысщІэмкІэ, лэжьапІэнэщхэр кьуажэхэм, ди лъэр зыщІэжьыгъуэхэр ящІэртэкъым. Ауэ ди гугъэ ящІ ящІэртэкъым, ауэ ди лъэр зыщІэжьыгъуэхэр, зэрыпэгэн зэрилъэ ярымрэ кьаГуэрыкІуэ нэхъ ягъэпажэхэм, зи цІэ нэхьыбэрэ кьаГуахэм яоту.

Ауэ, ззрыгурыГуэгъэущ, и цІыкъу цІэрыІуэхэмк, езым и гидроэлектростанц нэгъунэ пІэжу и кьекІуэкІыкІар мыІейми, яжь кьыщІихурыкьым мы зэманым абы и псэукІэм, ар зэрыт щ1ытыкІэм. Зэ епльыгъуэкІэ ахэр кьащІэхэдыкІыркъым ди нэгъуэщІ жылагъуэхэр зыхэт Іуэхухэм. Ауэ ар зэ епльыгъуэ кьудейкІэщ. Кьэбэрдей-Балъкъэрым и гъунапкъэм Іус Куба федеральнэ, республикэ гъуэгуэкъэм Налшыкъ я мызакъуэу, райцентрэм пэІэщІэщ. Абы кьыхэкІыу кьалэхэм ятэщІыс жылэхэм щыпсэуэхэр зыІуэмыуэ Іэхуэхэри кубадэсхэм зэфІагъэкІын хуей мэхъу. Мы кьуажэм щ1ыщэри абыхэми я псэукІэ-щ1эныгъэ екъэлІа нэгъуэщІхэми зыгуэрк1э я щ1ыгъуаззу кьащІэкІынщ, мыбы сызэрыщытпсэум кьыжькІыу, ауэ, дауи, а псоми нэхъ кууэ хэзыщ1ыкІыр, и Іуэхуэхэр зэзыгъаІкІуэ, ахэр зыгуэтІ цІыхурщ - кьуажэ администрацэм и Іэтащхьэ Кьэнэмэт Рустамщ. Ар 1978 гъэм кьалъхуащ, щІэныгъэ нэхъыщхьэ иІэщ. ИпэІуэкІэ «Къэбэрдей-Балъкъэр бжьэ лъэпкъыфІ совхозым юристку балнгъ мыхьуахэм псэуныгъэкІэ щадэлэпкъыу Іуэхуащ1апІэм и унафэщІым и кьуэдзэзу дэжьащ. 2006 гъэм Куба кьуажэм и администрацэм и Іэтащхьэ хахащ.

сотых 20 - 30 хьу хадэм сом мин 50 - 70, уеблэмэ нэхьыбэж хьеру кьрахьыфІну. Уэ сыт хуэдизу уеплърэ абы?

- А псальэхэр ди жылэм кьыхуэгъэза фІэкІ пщ1энкьым. А езы кризисыр ди цІыхухэм зэрызыхэщІа щІэжькьым мы щхьэусыгъуэ кьызэрыгуэкІым кьыхэкІыу: Іуэхущ1апІэ инхэр диІэхэкьым. Ауэ хадэшхуэхэр ящІэ. Зи жыгъэр псы щІагъэхьэу, хущхъуэ тракІэу, сыт и лъэныкъуэкІи егупгуу зезыхьэм пхъащхъэмыщхьэм ахъщэшхэ кьыщІах...

- Кьыкухэгъэгъуэ зэзыхъэпызыцІыр, ауэ сэ зэхъэзох и

Псы кьыхэшыпІэм нэхьапІэм мыпхуэдэ теплъэ иІаш, иджы и нэпкьхэр льагъу яІэтащ.

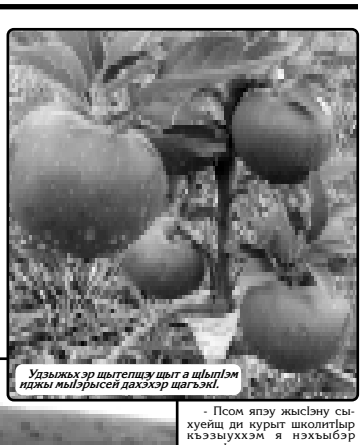

Удзыкьхэр щытепщэу щыт а щІыпІэм иджы мыІэрысей дахэхэр щагъэжІ.

Кьэнэмэт Рустам:

Кубадэсхэр зыщ1ыгугъыр езыхэм я гуащІэкІэ къалэжьырщ

• Сытхэр уи псэукІэ, къуажэ?

Кьэнэмэт Рустам

жылагъуэхэм щагъэльагъуэ Шыкуэ Анатолэщ. ПсэукІэ, ахэр я кьару емыблэжу льахэм и щІыхьым хуэлэжьащ. Мы зэманым ар нэхьри яІэт сурэтащІхэу Красноярск художествэ институтым и профессор Пащтых Германрэ абы и кьуэ Пащтэхьанрэ, зи выставкхэр дунейм и щІыпІэ зэмылІэужьыгъуэхэм щагъэльагъуэхэм. Адыгэхэр нэхъ Іуву щІэзэхэс тырку кьалэ Кьайсэр и еджапІэ нэхьыщхьэм прагъэблагъэуэрэ лекцэхэм ящ1ыкІылъыбзэкІэ кьыщоджэ Кьэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым и профессор, физикэ-математикэ щІэныгъэхэм я доктор Ущхьхьун МуГэдэ. Куэд зэфІэзыгъэнкІэ, нобэми зэфІэзыхьх зэрыкъэгъуэхэм я щІэхэр адэжкІи мымащІэу кьытпІу хьунущ, ауэ

чэзум псы зэрахуэмыкІыуэ кьыхэкІыу я хадэхэм щащІэхэр дыгъэм ирисхьэжу...

- Апхуэдэ псальэмакъым сэ сыщыГуаэзщ, ауэ уи хадэм псы щІэбгъэхьэн папщІэ, абы и Іуэху зепхуэн хуейщ. НэгъуэщІ мыхъумі псы зэрыкІуэну жапІэр тІыпхъэщ. Ар уи пІэкІэ зыми ищІынкъым. Уэ езым Іэмал уиІэкъэ псы

- Псом япэу жысІэну сыхуейщ ди курыт школитІыр къэзыухъэм я нэхъыбэр еджапІэ нэхьыщхьэ, колледж зэмылІэужьыгъуэхэм зэрыщІэтІысхьэр. Ар хуабжьу дызыщыгуфІыкІщ икІи абы кьокІыр кьытщІэхъуэ щІэблэм зэманым декІун щІэныгъэ иГъ уэгу. Апхуэдэу ди къуажэ сымаджэщыр районым щы1эн хъ пажэхэм яхохьэ докутыр, курыт медицинэ Іэщ1агъэлІэр зэрыщ1алажьэм, зыхуеинуэкмкІэ тэмэму кьызэрызэгъэпэщам я фІыгъэкІэ.

Нэхъ щхьэтеч сыкьытеуыпщІ щэнхабзэмрэ спортымрэ. Ди кьуажэр ильэс зыкьомкІэ кьэтэуэгурыкІуэщ Щэнхабзэмк1э унэ щІэхъуэкъу. Щэнхабзэ лэжьыгъэм и гугъу умыщІыхьхи, щІыхуэр щызэхъэсын щІыпІэ кьудей ямыІэу. Иджы кубадэсхэр ирогушхуэ Щэнхабзэмк1э я унэ щІэрыпсым, хуабжьу екІум. Мы бы хэтщ библиотекэ гъуэзэджэ, сурэт щІыным, макьамэ Іэмэпсымэхэм щыкурагъащІэ школ. Апхуэдэу зышІагъасэ кьэфакІуэ щІалэ, хьыджэбз щыкІухэм. Іэщ1эрыбанэ спортымкІэ секцэм я зэфІэкІым щІыхагъахьуэ зэпытщ ныбжьыщІэ куэдым. КІуэ пэтми секцэхэмрэ кружокхэмрэ я бжьыгъэм хэхъуэнущ икІи ди деж нэхъ убгъуэуэ икІи купщІафІэу кьыщагъэсэбэпынущ Щэнхабзэмк1э унэу сыт и лъэныкъуэкІи кьыІэзэпэщам кьыдит Іемалыфіхэр. Мыри щІызгъуэжынущ: ди деж спортым и топджэгу лІэужьыгъуэхэм нэхъ быдэу зыщратынущ. Абы щІэдзапІэ хуэхъунущ кьхъуальтэзехуэ лІыхъужь Т хьэкІымащІэ Андуллыхь и щІэр зезыхьэ езанэ куры1ык1э псом щІыпІэм щагъэхуэ футбол губгъуэ Іэрыщ1ыр. НэгъуэщІ мурад Іэджи диІэщ.

- Уи псальэм и кІэхуэну сыт кьыщжепІэнт?

- Псом япэу кьыхэзгъэщхьэхъукІыну сыхуейт щІэІэ гуГуэхьэхэр зэкІэлъыкІуэу зэрыкІуэдыкьынур. КІэ зимыІэщІэжьым, кризисри абы хэтыжщ. Дэ допьагъу щытыкІэр егъэфІэкІуэным, Іэнатіэщ1эхэр кьызэІуахьыным КъБР-м и Президент Кьаножьу Арсен кьарууншхэ дыдэ зэрырихьэлІар. Апхуэдэу щыщІатКІэ, щІыхуэ куэд кьызэщІэзыубыдэну Іуэхущ1апІэщ1эхэр кьуажэхэмкІ кьыдэхутэнущ, абыхэм щыпсэуэхэм щылэжьэнур хэдэу кьыхах хьуурэ. Мис апхуэдэ зыужьыныгъэм дыхуэкІэр папщІэ, дэтхэнэми хуэзэфІэкІыр ищІэн хуейщ.

Епсэлъар

ШАЛ Мухьэмэдщ.

Япэ итахэр

• Жыжьэ - гъунэгъу

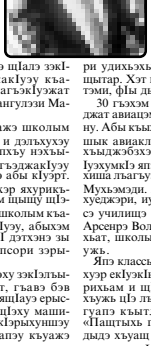

КЪЭБЭРДЕЙ-Балъкъэрыр зэрыгушхуэ тхакІуэ цІэрыІуэ Щ1ОДЖЭНЦІЫКІУ Алий «Нобэ хуэдэу адыгэкъэр пшэм пхыльэту щытыгъакьым» зыхужІа щІыбэм щыщщ нобэ зи гугъу фхужиІэщІыкъуэ. Ар сигу кьыгъэкІыжащ Налшык дэт педагогикэ техникумыр 1935 гъэм къэзыуха ныбжьыщІэ гупым я фоепль сурэтым.

Школым сызэрымыкІуэ лъандэрэ ди унагъуэм щыжаІэу зэхэсыкыт Кьардэн Кьубатий и щІэр. Педтехникумыр кьнуэ нэужь, Аушыджэр щыщ а адыгэ щІалэр зэкІуэжыр Аруан школым егъэджакІуэу кьагъэкІуат. Апхуэдэу кьуажэм нагъэкІуэжат абы дежа си анэ щыпхъуэху Жангулэзи Марьяни.

А зэманым ирихьэлІэу кьуажэ школым щылажьэрт си анэ Мэрал, абы и дзльхуэу Рамэзанрэ Мухьэмэдщэ. Я щ1ыпхъу нэхъыщІитІыр кьахьхьэжа нэужь, егъэджакІуэу щІыхуитху зы унагъуэм икІыуэрэ абы и Іуэр. Апхуэдэу щытми, егъэджакІуэхэр яхурикъурэтэкьыми, нэгъуэщІ щІыпІэхэм щыщу щІэныгъэ зиІэ щІалэгъуалэ куэд ди школым кьагъакІуэрт. Егъэджэным кьыдэкІуэу, абыхэм я Іуэху хэлът кьуажэм щекІуэкІ дэтхэнэ зи дежьыгъэми, икІи яхуэгуфІэкІ псори зэрыхлъхьэным хущІэкъуэрт.

Абы щыгъуэ ди колхозым и Іуэху зэкІэлъыкІуэт: быдым куэду яГэхъуэрт, гъавэ бэн кьрахьэлІэрт, мылыпІэ гуэн ин ящІауэ ерыскьыпхэр абы щ1ахьэмрэт, щэщІэху машинкэхэр яІэу, я гъэшІыр кьабзэу, кІэрыхуищэу зэрахьэрт. Куей псом щынэхьапэу кьуажэ библиотекэ хьэлэмэт кьызэІуахауэ яГэлажьэрт, щІалэгъуалэм оркестр кьащІэрыпэщІат, клубыщІэм кинофильмхэр щагъэльагъуэрт. ЕгъэджакІуэхэм еджакІуэ нэхъыжьхэр я гъуэсу спектакль гъэщІэгъэнэ яГэувыртри, абыхэм епльыну яфІэфІ дыдэу кьуажэдэсхэр кьыІэхуэсырт. КІэщІу жыпІэмэ, егъэджакІуэхэр гъащІэщІэм и курыкупсэм хэтт, зыпэрыт Іуэхур зэрырагъэфІэкІуэным егуГуэрт. А лъхъэнэрат Кьалмыкъ БетІал щыжиІар: «ФщІэжьрэ фымыщІэмэ, Аруан кьуажэ фыкІуи фепль я лэжьэкІэмрэ я псэукІэмрэ».

Зи гугъу сщІы щІалэгъуалэ спектаклхэм Кьардэн Кьубатий гъуэзэджэу щыджэгурт. Си анэм куэдрэ и гугъу ищІыжырт Кьубатий пащтых генералым и роль игъэзэщІауэ, адыгэ щІалэхэм я роль зэмылІэужьыгъуэхэм ящІэрт.

Зи гугъу сщІы щІалэгъуалэ спектаклхэм Кьардэн Кьубатий гъуэзэджэу щыджэгурт. Си анэм куэдрэ и гугъу ищІыжырт Кьубатий пащтых генералым и роль игъэзэщІауэ, адыгэ щІалэхэм я роль зэмылІэужьыгъуэхэм ящІэрт.

30 гъэхэм партым щІалэгъуалэр кьыхуриджат авиацэм пыщІа щІэныгъэ зрагъэгъэтыну. Абы кьыхэкІыу, дэнэ щІыпІи хуэдэу, Налшык авиаклуб кьыщІэзыІахэри, щІалэхэри хьыджэбзхэри ди школитІу дихьэхат. А Іуэхуэмкі япэ екьаэм яхэтащ Кьубатий, абы хиша лъагъуэм ирикъуащІ си анэ дэльхъ Кіэфо Мухьэмэдщ. Ар япэ щІыкІэ граждан авиацэм хуэдэкри, нужькІэ дзэ Іэщ1агъэм щыІэ-гъэсэ училищэ кьнуат. И къуэш нэхьыщІэхэу Арсенрэ Володярэ а еджапІэ дыдэм щІэтІысхьат, школымрэ педрабфакымрэ кьауха нэужь.

Япэ классым сыщІэсу, кьэхъея Хэжу зауэшхуэр екІуэкІыу, Кьардэн Кьубатий лЫгъэ зэрихьам и щІыкІэ Совет Союзым и ЛІыхъужь цІэ лъапІэр кьызэрыфІащам и хьыбар гуапэ кьытлъэсат. Си анэм гушыІэрэ: «Пащтых генералу дгъэдэгъуэрэ, генерал дыдэ хьуащ Кьубатий», - зэрыжІар щІэдыри си тхъэкІыумэ итщ.

Я насыпі кьрихьэкІри, Кьардэн Кьубатий-рэ КІэфо Арсенрэ зауэм и мафІэ дыгъэм псэууэ кьыхэкІыжащ. ТекІуэныгъэ Иныр абы хуэдэ щІалэ щхьэмыгъазэхэм кьытхуахащ.

КІЭФО Сталинэт.

Налшыкъыуэ.

• КъБР-м и МВД-м

Іуэтхъэмрэ хьэрычэтыщІэ хабзэншагъэмрэ

Къэрал кІуэцІ Іуэхуэхэмкі министерствэу КъБР-м щыІэм щекІуэкІа зэІуэшІэн Іуэхуэгъэнтыкім щытепсэтыхьащ. Япэр Іуэтхьэтын-кьыІэныным сбэныным, къэрал власткьмрэ щІыпІэ самоуправленэмрэ я органхэм кьуэдыкьуэ хабзэм къемыІэзэгъыу къемыгъэгъэсэбэныным. ЗэгъэзыІуа щІэнхъаджащІэ гупхэм я гурашэжр, экстремизмэм и мылъку лъабжьэр къызэпыудын я Іуэныкъуэкіэ иратъэкІуэкі Іуэхуэгъуэхэм теухуат. ЕтІуанэм щызэпкъражащ хабзэхъуэнэ органхэм я гъэкьыдыуэкІэ щІыхь нагъыпрэ Іэщ1экІэ кьаззэрытеуам пыщІа щІэпхъаджагъэхэр кьыщІэгъэщІынымкІэ гъэжьыгъэм кьрикІуэхэр.

ЗэІУЩІЭМ хэтащ КъБР-м щыІэ МВД-м и Іэнатіэ нэхъыщхьэхэм, муниципальнэ зэгухьэныгъэм щыІэ УВД-ОВД-хэм я унафэщІхэр. Ар иригъэкІуэкІащ Іуэхуэхэмкі министру КъБР-м щыІэ милицэм и генерал-лейтенант **Тючак Юрий.**

Кьэпсэлъахэм кьыІэзэрагъэльэгъуамкІэ, илъэсыр кьызэрихьэрэ коррупцэм пыщІа щІэпхъаджагъэу 174-рэ яІэжьауэ кьахутащ (нэгъабэ ар зэрыхъуэу щытар 137-щ), Іуэхьэ тын-кьеІыхьэныимкІэ яубыдахэр 22-рэ мэхъу. Я кьулыкьуэр кьызэрагъэсэбэпам кьыхэкІыу уголовнэ Іуэху 25-рэ кьаІэтащ икІи абыхэм япкъ иткІэ щІыхуэ 39-рэ жэуапым ирашэлІащ.

Зытепсэльыхь унэтІыныгъэхэм я лъэныкъуэкІэ зыІэрагъэхьа екъуІэныгъэхэм кьыхтеувыІэри, мини-стрым Урысейм и Президент Медведев Дмитрий 2009 гъэм и пэщІэдзэм Іэ зыщІидза «Коррупцэм ебэныным и Іуэхукіэ» Федеральнэ заюным ипкъ иткІэ щІэпхъаджагъэм, Іуэхьэ тын-кьеІыхьэныным ебэнынымкІэ Іэжьыгъэр нэхъри зэщІэгъэуІуэн зэрыхуейр жиІащ.

ЛЫГЪУР Ахьмэд.

Къэрал кІуэцІ Іуэхуэхэмкі министерствэу КъБР-м щыІэм и пресс-Іуэхущ1апІэм щыгъуазэ дыдэ.

Я насыпти, зыри зэкІуэдакъым

Къэрал кІуэцІ Іуэхуэхэмкі министерствэу КъБР-м щыІэм и пресс-Іуэхущ1апІэм щыгъуазэ дыдэ зэрищІамкІэ, щэбэт кІуам, щ1ыхьзитху зэрыс «Газель» автомашинэр зезыгъакІуэм, «гъуэгу нэхъыщхьэ» дамыгъэр ЭЧМ ищІри, «Кавказ» федеральнэ гъуэгум теХьащ икІи Аргуан къуажэм дежьэ хьэлъэзешэ «КамАЗ»-м щыжьхьэуащ.

ГЪУЭГУ бэІутІэІур кьыщыхьуа щІыпІэм псом япэу кьащ1ащ (Іэскэн район администрацэм и Іэтащхьэмрэ а куейм щыІэ ОВД-м и лэжьакІуэхэмрэ. Лей зытеухьэзэм зэрахуэзэфІэкІкІэ ядэІэпыкъури, медицинэ Іуэхущ1апІэм ящащ.

КъБР-м и МВД-м и УГИБД-м и унафэщым и къуэдзэ милицэм и полковник Эристаев Абдурахьман зэрыжиІамкІэ, къэхъуар «Газель»-р зезыгъэкІуам и мысакъыныгъэм, опыт зэримыІэм кьишащ. Ильэс 22-рэ зи ныбжь щІалэр рулым зэрыдэтІысхьэрэ илъэс хьууэ аращ. Фэбжь кьэ зыгъуэтари аращ, ауэ докутырхэм кьызэрагъэльытэмкІэ, абы и Іэщ1апІэмкІэ щынагъуэ щыІэкъым.

ДЫГУЛЫБГЪУ Жантинэ.

Кьэнэжар мазитІщ

Къэрал кІуэцІ Іуэхуэхэмкі министерствэу КъБР-м щыІэм мы гъэм мэхьыжьхьым щыщІэдзауэ щэкІуэгъуэм и 20-м нэсыху я фІэфІыныгъэкІэ икІи мылъку пэкІуэу щІыхуэхэм Іэщ1эр, абы и Іэмэпсымэхэр ятыным т еуХуа гъэжьыгъэр иригъэкІуэкІ. Хабзэм къемыгъэгъэсу яхъумэ Іэщ1эр, абы иратъхэ щэжэр, кьагъауэ пкъыгъуэжр 2009 гъэм щэкІуэгъуэм и 20 щІондэ екІуэкІыну «Іэщ1» Іуэхуэгъуэм кьрнубыдэу зытыр уголовнэ жэуапым ирашэлІэнукьым.

КъБР-м и МВД-м и пресс-Іуэхущ1апІэм щыгъуазэ дыдэ зэрищІамкІэ, «Іэщ1» Іуэхуэгъуэм зэрыщІидзэрэ фокІадзэм и 25-м ирихьэлІэу Іэщ1эрэ абы и Іэмэпсымэу сом 218160-рэ и уасэ ятаащ.

Ахьмэд КъБР-м и Правительствэм ихьэгъуэ уасэм тету ратыр.

КІэрахъуэмрэ революверымрэ - сом мини 4, автоматым - сом 4800-рэ, пулеметым - 5600-рэ, фочым щІадзэуэ ГП-25, ПП-30 гран

КъуэкIыпIэ Гъунэгъур жыIэкъым

● Гъуэгуанэ тхыгъэхэр

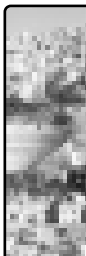
Амман къалэ.

Хьэтх Инал.

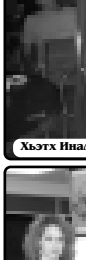
Амман дэт Адыгэ ФIыщIэ Хасэм.

Иорданым и щыхьэрым и зы уэрам.

Мы сабий дыгъэхэр Абазэхэ яйц.

КъэбЛЭжьыР пшхыжу дунейм утеткIэ, гъащIэри Iэфiкъым, Тхьэм укъыщыхунгъэщIари гъэзэщIа хьурыкIыгъэхэм. А тIэкIым фIэкIа щIэн ямейтэмэ, щIыхур адрей псэущхьэкэм зыкIи къащхьщыкIынгъкъым. Ауэ щыхьукIэ, щIыху псоми кьалэнкIэ, Iэхуукъ, дуней епIтыкIэкIэ, гупсысэкIэ кьытхуэгуэпсэщ, Iэщiагъэ зэмыщхьхэмрэ ахэр кьыIэрыдгъэсэбэпынымкIэ хунтыныгъэхэмрэ дэщIыгъужу кьыдитри, мы щыIхьэгъэ щIакхъуэ Iыхьэ кьыIэризIэжьым и закъуэкъым фIыуэ щIэслъагъур, атIэ махуэ кьэс цIыхухущIэ сызэрыIунгъащIэрщ, Iэхуущ1эм сызэрыхуринджэрщ, гъуэгуанэ сызэрыгришэрщ, си нэгу щIэкIымрэ си гупсысэхэмкIэ сэ схуэдэ нэгъуэщIхэм садэгуэшэну Iэмал кьыIэрызнатырщ.

Лэжьыгъэ Iэхуукъэ сызытехьа апхуэдэ гъуэгуанэщ Иорданием щыпсэу ди лъэпкъгъухэм сахуэзышар. Къэбэрдей Адыгэ Хасэмрэ «Налшык» НОТР-мрэ я жэрдэмкIэ гъэмахуэ кIуам дэ дыщыIащ Амманрэ (Иордан) Истамбылрэ (Тыркуе). ДызыкъуэкIухьари а щIыналъэхэр хэщIапIэ зыхуэхьэсыжыкIэ, абыхэм ятеухуа фильм тетхын, тлъэгъуаэхэмрэ ядедгъэкIуэкIа псалъэмакъхэмрэ ди лъахэгъуэм я пащхьэ кьитхьэн щхьэкIэщ.

ЗанщIэу кьыхэзгъэщыну сыхуейщ, дезыгъэжьаэмкIи кьытпежьаэмкIи ящыщ дэIэпыкуэгъу гумызагъэхэр димыIатэмэ, а зекIуэр тыншу, псынщIагъуэу, гуэзгъэгъуэу, дызытекIухьар эздгъэхъуIэнымкIэ пэрыуэгъу димыIэу кьетхьэлIефыну зэрыщымытар. Гъуэгуанэм дытезыгъэжьахэу Хьэфыщ1э Мухьэмэдрэ (Къэбэрдей Адыгэ Хасэм и тхьэмадэщ, «Адыгэ псалъэ» газетым и редактор нэхьыщхьэщ) Вэрокъуэ Владимиррэ («Налшык» ОРТК-м, КъБР-м Щэнхабзэмкlэ и фондым я унафэщIщ) кьыхалъхьа зекIуэр мылъкукIэ кьадиIыгъащ «Синдикъ» ООО-мрэ «Мустанг» турфирмэмрэ. Дэлэпыкъуэгъушхуэ кьытхуэхъуащ «Адыгэ унэ» тыкуэн-музейм и унафэщI, «Пэрыт» хасэм и тхьэмадэ Iутlыж Мэжид. Хуабжьу гугъу зыкъыддрагъэхьащ Истамбылрэ Амманрэ кьыщытIущIахэми. Жэщ-махуэ жаIакъым, дызэрыкIуэ кхъухьлъатэхэр (Налшык - Истамбул, Истамбул - Амман, Амман - Истамбул, Истамбул - Налшык рейсхэр «зэпыдгъэувэу» гъуэгу дытетати) кьыщытIысым щегъэжьауэ дыкIрагъэжьэжыху кьытхуэсакъащ, дыкьхахъумащ, сыт и лъэныкъуэкIи ди зекIуэр щынагъуэнщэу щагъэтащ. Абы кьыхэкIыу фIыщIэ ин яхудощI Иорданием и пащтыхь Абдалла и кьуэш Алийрэ абы и Iуэхущ1эм и унафэщI Хьэтх Иналрэ, Абаззэ Хьусенрэ Марьянэрэ, Щхьэлдыгъу Джихьэд, Блыхьу Ахьмэд, Лыбзу Малик, Шэрджэс Абдурэхьмэн сымэ (Амман), Чурейхэ Алийрэ Ибрэхьимрэ (Истамбул), нэгъуэщIхэми.

Амман

ПЩIэДДжыЖь нэмэым и уахьтыр кьихьауэ азэныр зэпэдджэжу кьалэм щхьэщытт дызэрыс кьыхуэпхьатэр кьэтIысу Амман дыщыдыхьам. Нэхулъэр кьищIа кьудейт, сыхьэти 4-м и ныкъуэт. ХэщIапIэу тхуэхахам драшэлIэну кьыдагъэбыдыIа машинэ псынщIэм дитIысхьэу абы ит магнитофоным «БжьэдыгъуэиспIэмейр» кьиIукIыу щыIэхэс хьи, си гур кьыIэрыгъуэтыжир: «Ди шыгухур, шэн хэмыпIу, адыгэщI» - жысIат, арцIхьэкIэ, жэуапыр адыгэбзэкIэ кьызимыгъжьыфами, сыкъыгурIуатри, мазынэр зезыгъакIуэ щIалэм гуфIэпсыжу: «Yes! Yes!» - инджьыIыбзэбзэкIэ кьыIэжиIэри, джежьащ. Сыт пщIэнт, абы фIэкIа зэжедмыIауэ, щIалэм дызэбгришащ, хьэщIэщыр кIуэнри, бысымым еблэгъэнури щхьэхуэ-щхьэжуэ.

Кьалэ дахэщ Амман, нэр тепщIыпщIэуи хужьщ. Ар кьыщыхьэкIри ухуэнысгъэ щыхьэрым дэтыр мывэ хужьрэ гъуэжь-сырыхуфэкIэ зэращIарщ. Пасэрейхэри иджырей унэкIри дахэу щыIэгъэкIуэ уэрамхэр кьабзэщ, щхьэантIагъэр я машIэми, зыхуей хэгъэзэпауэ зыкъизыхь зейтун жыг цIыкIуэмрэ удз гъэгъа зэмылIэужьыгъуэхэмрэ унэ бжэIупэхэр ягъэщIэращIэ.

Италием и кьалащхьэ Рим хуэдэу, Iуащхьиблым зыщыщыбгъуа Амман, дыгъуасэ кьагъэува хуэдэу кьалэщIэщ, дэнэ щIыпIэкIи ухуэныгъэхэр щекIуэкI зэпытщ. Ауэ щыхьукIи, ар Аммонкlэ зэджэу щыта пасэрей урым кьалэщ. Ди эрэм и пэщIэдзэхэм яуха амфитеатру, тхьэлъэIупIэу, псэупIэу щытауэ зэжэкъуэ жахэрщ лъабжьэ яхуэхъуар 1868 гъэм мы щIыпIэм кьэкIуа ди лъэпкъэгъуэхэм. Урыс-Кавказ зауэм и зэранкIэ адэжь лъахэр зыбгына адыгэхэм ящыщ куэд Трансиорданиекlэ еджэу Уэсмэн пащтыхьыгъуэм и кIахэм, Щам адэжкIэ, щыIэ щIыпIэхэм Iэпхъуауэ щытащ.

Ялэ дыдэу Аммон щетIысжар шапсыгъэрат, цIыху 700-м нэблагъэ хъууэ урым кьалэ лъэпхъэжам и псы кьыщIэжыпIэхэр яубыдат. Псынэ куэд зэрилэм и закъуэтэкъым адыгэхэр абдеж щIэтIысар, атlэ зыри зэрыщымыпсэур кьаIыпытат, нэгъуэщI цIыхухэм я псэупIэ яубыдыну хуейтэкъымри. Ауэ щIыпIэм нэзгъэну хунэмысауэ абыхэм кьатеуащ бедуинхэр инкIи хьэлэч зэрыгъэхъуу зэззуащ. Адыгэ куэд щыхэкIуэдат абдеж. А зэпэщIэувэныгъэм и ужь илъэси 10 дэкIыжауэ, 1878 гъэм абы нэсащ мухьэжырэм я епIуанэ гупышхуэр. Мис ахэращ пасэрей урым кьалэжьыр щIэрыщIэу зыухуэжар, «къэзыгъэпсэужар».

Трансиорданием Iэпхъуа адыгэхэм псэупIэ яхуэхъуар Амман и закъуэтэкъым, ахэр Уадисир, Нэхьур, Сыуелыхь, Русейфэ, аз-Заркъэ кьуажжэхэм щетIысэхащ. Абы щыгъуэ кьэкIуаxэм я щIэблэхэр иджы щопсэу щыхьэрышхуэу зызыбгъуэ Амман, кьалэ хьурэ жыIэхэм.

1905 гъэм ирихьэлIэу Амман цIыху мини 3 щыпсэурт, унэ 700-м щIигъу щахухат. А лъэхъэнэм кьалэм дэса адыгэхэри мащIэтэкъым - 1500-рэ хъурт. Нэхь ижь дыдэу Иорданием адыгэ гуп зэрыIыгъ щыIэпхъуар 1948 гъэрщ, ауэ ахэр апхуэдэу куэд хъуртэкъым, щхьэусыгъуэу яIари нэгъэщIт.

Мыбдеж кьыхэгъэщыпхъэщ Джэрэш альдж-урым кьалэжьри (пасэрейхэр абы зэрелджэр Герасиет) адыгэхэм кьызэрагъэщIэрэщIэжар. Сыхьэт гъуэгукIэ Амман пэжыжьэ а кьалэр ящыщ зыт Декаполисклэ («Кьалипщ!» - кIэ) еджэу Пасэрей Урымым а щIыпIэм щиухуахэм я конфедерацэм. Иджыри а кьалэм дэтщ амфитеатрыщIэу, ди эрэм и пэкIэ 129 гъэм урым пащтыхь Адриан абы зэрыкIуам и щIыхькIэ яухуауэ щыта аркэ, нэгъуэщI пасэрей ухуэныгъэхэр. А псом кьыхэкIыу Джэрэш зэпымыууэ турист кIуапIэщ.

Нобэрей Амман щыпльагъукIэ, фIэщыхьгъуейщ илъэси 145-рэ и пэкIэ лъахэр зрагъэбгына, хьэзабрэ бэлыхьу щыIэр зи фэ дэкIа адыгэ тIэкIурэ пасэрей кьалэшхуэу щытам щыщу кьэна кхъэкалъэрэ фIэкIа а щIыпIэм зэрыщымыIар, а зэманым кIрнубыдэу апхуэдэ зыужьныныгъэ щIынаIъэм зэригъэтар.

Амман, Джэрэш кьалэжькIэм я мывалъэ хэращ абы Iэпхъуа адыгэхэм унэ-лъапсэ яхуэнымкIэ кьахуэщхьэпар. Абы кьыдэкIуэу кьагъэсэбэпащ ятIагъуэмрэ хьэуазэмрэ кьыхащIыкIа чырбышхэр (хэкум зэрыщащIу щытам хуэдэу). Уеблэмэ Уадисир кьуажэм ящхуэ мэжджыкIым (ар 1911 гъэм зэтралъхьауэ щытащ) храгъэубыдат Джэрэш кьраша пасэрей мывэ пкъоушхуэ тIу. ИкIи кьыхэгъэщыпхъэщ, «Пкъо миным я кьалэкIэ» хьэрыпхэр зэджэ Джэрэш илъэс 2000-м щIигъуауэ зыгъэдахэ пасэрей мывэ пкъокэм зи гуГуу тщIа тIум фIэкIа зэрыхэмыщIар.

Кьэзыхъуреихь дунеймкIэ зэкэщIыкI иIэ зэрыхъурэ, щыпсэуну щыпIэр цIыхум кьыщыхихкIэ псым нэкъ пэгъунэгъу зещI, псэуалъэ ухуэным кьыдэкIуэуи, жылагъуэм я зэкъэдэтхьэлъэIупIэ хагъэунэхукI. Апхуэдэ хабзэр лъэпкъ псомкI ящыщ кьадогъэгурыкIуэ, зэрыт дыным емыIуныгъуэ. Адыгэхэм Амман дащIыхьа ящэ мэжджыкIыр щауэуар шапсыгъ хьэблэращ, абы и ужькIэ 1906 гъэм кьэбэрдей хьэблэмэ щащIащ, ауэ псом нэхъри нэхъ дахэу, адыгэхэм я жэрдэмрэ я мылъкукIэ ящIа ухуэныгъэу я кьалэм дэтыр 1961 гъэм яуха Абу Деруиш мэжджыкIыщIхуэрщ. Кьыхэзгъэщыпхъэщ а мэжджыкIыр Амман дэт ухуэныгъэ нэкъ ин инкIи дахэ дыдэкIэ зэращыщыр, абы ди лъэпкъэгъуэхэр хуабжьу зэрыригъащхуэр.

Уадисир

- ИОРДАНИЕМ щыпсэу адыгэхэм нэIуасэ зауэпщынымэ, Уадисир кьыщыщIэдэ, - жеIэ ди гъуэгуанэм тлъагъуэкIэм ящыщ зы Блыхьу Ахьмэд. - Мыбдеж кьыщыщIэж псым и кьабзагъыр, псыежжыр зыдэт къуэр зэрыщхъуантIэмрэ зэрыщIыIэтыIэмрэ Хэкум ирагъэщхьауэ арагъэнт ящэ кьэкIуа ди адэжьхэр мы щIыпIэм щIэIысар. Уадисир ящыщщ Иорданием нэхъапэу кьыщыщынжуа адыгэ кьуажэхэм. Ауэ иджыпсту ди лъэпкъэгъуэу машIэщ мыбы дэсыжыр, нэхъыбэр, псом хэмыдэу щIалэгъуалэр, Амман Iэпхъуащ. Иджыпсту мыбы щопсэу Хьэжрэт, Щхьэкьат, Хэкужь, Кьуэджас, нэгъуэщI унэщIэрэри зезыхьэхэр. Мес мобдеж псы щхьэл тету щытащ...

Уадисир дэплъэ лъагаIпэм дыкIу Ахьмэд дегъэлъагъу адыгэхэм ящIауэ кьуажэм дэт мэжджыгтищым я щыгухэр, кьыджеIэ сабий еджапIэ тIу зэрапIэр, ди лъэпкъэгъуу а жыгым кьыщыхьуахэм ящыщ куэдым я щIэ Уадисирым и уэрамхэм зэрызэрахьэр.

- Мы мэжджытыр 1911 гъэращ щаухуар, - пещэ адэжкIэ Ахьмэд кьуажэм дыдыхьа нэужь. - Ар зыпат уэрамым зэрехьэ Уадисир кьуажэм кьыдэкIа ящэ адыгэ дохутыр Хьэлащтэ Сэлим и щIэр. Модрей уэрамым фIащащ Адыгэ ФIыщIэ Хасэ мы кьуажэм ящэу щызэхэзыша Хэкужь Мусэ и щIэр. Иджыпсту дызрикIуэр жылагъуэ IэжьыкIуэу щыта Бжьэдыгъу Исуф и щIэр зезыхьэ уэрамырщ. Кьуажэм дэщ нэхъ пасэм ящIауэ щыта адыгэ унэхэр, язынныкъуэхэри бгынэжащ, адыгэ щыпсэухэри яхэтщ, ауэ нэхъыбэр хьэрыпхэм иращжащ.

АдыгэбзэкIэ дызэпсалъэуэ уэрамхэм дрокIуэ, я щIыпIэм дызэрыщымыщыр кьагурыIуаэу, махуэ кьэс зэамых бзэкIэ дызэрыпсалъэри зэхащIыкIыуэ гъуэгурыкIуэжэр кьызэтеувыIэурэ дэ кьыдопIь.

- Умыгъавэ, ящIэ дызэрыадыгэр, - жеIэ Ахьмэд. - Кьаплъэт, мис мыр Абыдэжэ я зэхуэсыпIэ унэщ. Зыгъэпсэхугъуэ зэманыр кьагъэсэбэпауэ иджыпсту тIэкIу зэрахьэ, бжьыхьэ дызыхуэкIуэм лъэпкъ зэхуэсэ ящIыну я мурадщи, - дыщегъэгъуазэ ди гъуэгурыгъэпагъуэм Абыдэжэ я Iуэхуэм. - Пlъагъурэ, я лъэпкъ дамыгъэри куэбжэм тедзащ. Мы зэIущIапIэр 1998 гъэм Абыдэ Назми и хьэрычэткIэ кьызэIуахат. Нысашэ, тхьэлъэIу, ЮгъуэщI гуфIэгъуэ Iуэ ху кьыщыхьукIэ мыбы щызэхуос, щIалэгъуалэ зэжьыхьэхэр щащI, лIэныгъэ кьэхъуми, дауэдапщэр лъэпкъым я зэхуэдэщи, абы пыщIа Iуэхуэхэри мы пщIантIэм щызэфIах.

Абыдэхэ ятIонэжьыгъэхэкъым Хэкужь лъэпкъым я зэIущIапIэ унэри. Абы дезыгъэблэгъари, и лъэпкъэгъуэхэм ятеухуа гъэщIэгъуэн куэдым дыщызыгъэгъуэзари Хэкужь Iюайщ. Иригушхуэу щIалэм кьыджиIащ Хэкужьхэ ящыщ куэд Иорданием и къэрал кьулыкъум зэрыхэтар, генерал зыбжанэ зэраIэр. Апхуэдэщ, псалъэм папщIэ, дзэм кьыхэкIыжа генералхэу Хэкужь Мансурэр Хэкужь Хьердинрэ, кхъуэхъуатэзехуэ Хэкужь Мухьэмэд-Сэхьид, къэрал шынагъуэншагъэр хьуэныкIэ кьулыкъу езыхэкIа Хэкужь Мухьэмэд-Исхьэкъ, докутыр Iэнатlэм и полковник хьуа бзыльхугъэ Хэкужь Басмэ, нэгъуэщIхэри.

- Хэкужьхэ я зэIущIапIэм ныбжьыщIэхэм папщIэ еджапIэ-гъэсапIэ мыин хэтщ, балигъхэр Iэщiагъэ цIыкIуфэкIуэхэм, унагъуэкIэ къахуэсэбэпынухэм щыхуагъаеэу гупжьейхэри яIэщ. ЖыпIэнракъэ, ту зыльыгъапхъэ къамыгъанэу я нэIэ щIагъэтщ, я лъэпкъыщIэм и щIыхь зыIэ тын цIыху, я нэхъыжьхэм яхуэфащэ щIэблэ кьаэзрыщIэтэджкъым хуосакъ.

Абыдэхэрэ Хэкужьхэрэ я лъэпкъ зэIущIапIэхэм я кьыызгъэпэщыкIэмрэ я лэжькIэмрэ щыхьэт тохъуэ адрейхэми апхуэдэ лъэпкъ Iуэху зехьэкIэ хабзэ зэраIэм. Си гугъэмкIэ, а щапхъэр хэкурысхэмкIи щхьэпэгъэт иджырей щIэблэр ягъэсэныжкIэ, зэлъэпкъэгъуэхэр зэрыIыгъыу, зэрыльытэу кьызэдэгъэуэгурыкIуэнымкIэ.

Апхуэдэ зэхуэсыпIэхэм уней Iуэ хуэхэр щызэрахуэмэ, зэлъэпкъэгъуэхэм я жылагъуэ-политикэ Iуэ хуэхэр, бзэмрэ щIихабзэмрэ хъуэным пыщIа лэжьыгъэхэр зэфIэзыгъэкIыр Адыгэ ФIыщIэ Хасэрщ.

Уадисир дэтыр ящыщ щыш Амман щыIэ Хасащхьэм и къудамиблым. Ар 1961 гъэм кьызэIуахащ. Хэкужь Мусэ я пашэу щыIэу зыбгъупщIым кьыызэрагъэпэщауэ щыта зэхьихьэм ятэ лъэхъэнэхэм хэщIапIэу иIар пэшитI фIэкIа мыхьуу бзджэнду кьащта унэ щIыкIыт. ИтIанэ хагъахьуэм заужьурэ, 1973 гъэм Хасэм езым и унэ кьийщхуащ. А хэщIапIэрат пщыхьэщхьэхуэкIуэу журналистхэр дызрагъэблэгъар. Дэ къытIущIащ Хасэм и тхьэмадэ Лыбзу ХьинсэI. Сэ ар занщIэу кьэсцIыхужащ - Дунейпсо Адыгэ Хасэм и жэрдэмкIэ хэхъэ адыгэхэм я быныкъэ гъэмахуэ зыгъэпсэхугъуэ лъэхъэнэм илъэс зыбжанэ хъуауэ Хэкум кьашэ, апхуэдэ зекIуэхэм ящыщ зыуэ Иорданием щыщ ныбжьыщIэхэр Хьисэ я пашэу Налшык кьэкIуауэ сыхуэзэри, сепсэльат. Езыми сыкьицIыхужауэ, дызэрыкIуар зэрипгапэр кьыджиIэурэ дригъэблэгъащ.

- Адыгэ ФIыщIэ Хасэм сытхэр и IуэхущIафэ жыпIэмэ, псом япэрауэ, мыбы щыпсэу зэлъэпкъэгъуэхэр зэкъуегъэувэ, щIэблэр гъэсэным, абы я къэкIуэнур зыхуэдэнум ирегъэгупсыс инкIи зэфIэхьапхъэхэр щабзыхьу, - жеIэ Лыбзу Хьинсэ. - А унэтIныгъэ нэхъыщхьэм ипкъ иткIэ Iуэхугъуэ зэмылIэужьыгъуэхэр Хасэм кьыщызэдогъэпэщ. Гулыитэ нэхьыбэ зыхуэтщIхэм щыщщ хуэмыщIауэ псэу ди лъэпкъэгъуэм защIэдгъэкъуэныр, псапащIэ Iуэхуэхэр нэхъыбэрэ кьызэдгъэпэщыныр. Апхуэдэу дэ ди1эщ адыгэ кьафэм, лъэпкъ Iэщiагъэхэм щыхуагъаэ гупжьейхэр, сабийхэми балигъхэми КъурIэн еджэкIэ щызэрагъащIэ. Ди деж зыщызыгъасэ спорт смен ныбжьыщIэхэм къэрал кIуэцI зэхьэзэхуэхэми дунейпсо утыкухэми увыпIэ пэрытхэр кьыщахь...

- Адыгэбзэ евгъэджыну фыхуиткъэ? Абы и Iуэхур дауэ зэрыщытыр? - соупщI Хьисэ, абы теухуауэ зы псалъэ кьызэрыхимыгъахуэр згъэщIагъуэу, -

- ПлъагъуркIэ, абыкIэ пэрыуэгъу диIэу аракъым, - жеIэ тхьэмадэм, - Ауэ егъэджакIуэ тэрэз дымыгъуэтурэ, анэдэлъхубзэр егъэджыныр иджыри къэс тхуэгъэпсатэкъыми, мы гъэм щыщIэдзауэ а Iуэ хур нэхъ зэтеублауэ щытынущ, абыкIэ езыгъэджэн цIыху къэдгъуэтащ.

- Мы пщIантIэшхуэу плъагъум миным нэхърэ мынэхъ машIэ цIыху кьыщызэхуэсу илъэсым зэ, бадзэуэгъуэ маазэм и кIэух тхьэмахуэм, бзэзрышхуэ дощI, - кьыпещэ и псалъэм Хьисэ. - ПщIыхьэщхьэ кьэс жэщыр зэкIуэтжу цIыхухэр дахэу зэхэсщI, я нэгу зрагъэужь, кьафэмрэ спорт джэгукIэхэмкIэ зжьэзэхуэу а тхьэмахуэр ирах. ПщIантIэм тыкуэн щыIэ зэхуэсыпIэхэр щащэ «уней- пщыIэ цIыкIуэр уасэ тIэкIу гуэр техуэу кьращIэкIри, хьэпшып цIыкIуфэкIуэмкIэ, Iэпщ1эльапщIэхэм я Iэдакъэщ1экIхэмкIэ сату ящI. Сабий нэхъ цIыкIу дыдэкэм щхьэкIи джэгуп1эхэр иIэщ. Зэрыгурыуэгъэущи, абы кьрихьэлIэр адыгэхэм я закъуэкъым, атlэ дызыхэс лъэпкъхэри куэду кьоокIуэ. Апхуэдэ зэхьихьэщхуэм кьыхэкI мылъкураш Хасэм и псапащIэ Iуэхуэхэр зэрызэфIигъэкIыр, абы кьищынэмыщIауэ, нэгъуэщI пщэрылъхэри зэригъэзащIэр.

НЫБЭЖЬ Тансэ.

Налшык - Истамбул - Амман.

(КъыкIэтхьыкIуэнуш).

Ныбэжь Тансэрэ Лыбзу Хьинсэрэ.

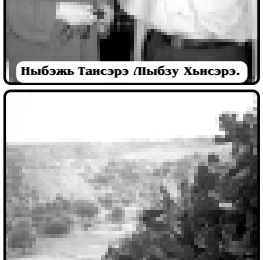
Уадисир къалэм и зы уэрам.

Уадисир щыIажьэ Адыгэ ФIыщIэ Хасэм и бжэIупэм деж.

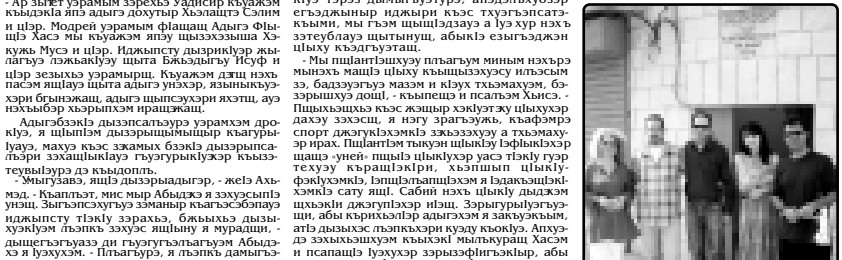
Адыгэ гвардием хэтхэм щыщ гуп, пащтыхь Хъусейн бен Тlэлал я гъусэу.
Сурэтыр 1991 гъэм трахащ.

Ди газетым зэрытетащ, иджыблагъэ Налшык щекIуэкIащ «Иджырей медицинэм щIэуэ къыхьыжьхэр» етIуанэ дунейпсо медицинэ конференцыр.

КЪЭРАЛ зэмылIэужьыгъуэ куэдым кьиКIа щIэныгъэлIэр зыхэт конференцыр иджы етIуанэу Къэбэрдей-Балькъэр къэрал университетым щеКIуэкI. Зэ хэсым и япэ махуэм до хутыр цIэрыIуэр, медицинэ щIэныгъэхэм я докторэр, профессорхэр кэтхэ-лъагъ, иужьыIэ кардиологие, хирургие, терапие, педиатрие унэтIыныгъэхэмкIэ гуп-гупурэ гуэшауэ лэжьащ.

ЗэIущIэм кьрихьэлIэхэм утыку кьрахьащ езы Iэщlагъэлlхэм я къэхутэныгъэщIэхэр, медицинэм и IэмалI зэхуэмыдзу ягъэунэ хуахэр, апхуэдэуи гъэкIыгъэм и пIалъэкIэ зэхъуэжащ. Хамэ къэрал кьиКIа щIэныгъэлIхэм я гъусэу дунейпсо конференцым хэтащ ЖЬКЪУ-м медицинэмкIэ и факультетым и профессорхэр, КЬБР-м и дохутыр Iэзэхэр.

Зэхуэсым и етIуанэ махуэм университетым и хущIэкIэр ирагъэблэгъащ Декоративно-прикладной гъуэзджэмкIэ факультетым кьиIэзригъэIэщ гъэлъэгъуэныгъэм. А факультетым и тхьэмадэ Мэлбахъуэ Борис кьиIэзхуэсахэм я пащхьэ кьриIулъащ дыжьынымэ, гъэпIлъэм, пхъэм кьыхэщIыкIа, цы IуданэкIэ зэIуца хьэпшып гъуэзэджэхэр. Адыгэ лъэпкъым ижьижьыж лъандэрэ къыдеКIуэкI хьэпшып цыкIуфэкIуэр хуабжьу ягу ирихьащ хьэщIэхэм икIи ахэр зэращIым, кьиIэзрагъэсэбэп щIы кIэхэм ящIэтельдыджэу щIэуп щIащ. Апхуэдэ Iэпщlэльапщlагъэм хуагъэса студентхэм щIэныгъэ нэхъыщIхьэм щыхьэт техIуэ диплом зэрыратыр, абыхэм ящыщ иджыпсту Канадэм, Америкэм зэрыщIлажьэр кьыхитхъэбелджьлыкIащ Мэлбахъуэ Борис.

АдэкIэ КЪБКЪУ-м и тхыдэм, иджыпсту и зэхэтыкIэм теухуа тхьэгъэтхэныгъэм конференцым хэтхэм кьыщащIащ бысым инженерическэ зыщIыхурагъаджэ Iэщlагъэхэр, ирагъэкIуэкI егъэджэныгъэ-лэжьыгъэм и IъабжькIэ зихуэдэр.

Хамэ къэрал кьиКIа медицинэ Iэщlагъэлlхэм яхэтщ ильэси 150-рэ и пэкIэ адэжь хэкур зрагъэбгьнауэ щыта ди адэжьхэм я щIэблэр. Къэбэрдыгъэгъуэмэ, Тырыкум Iуэхум адыгэ псом ди дежькIи мыхьэнэшхуэ иIэу кьыдоупытэ. Хамэ къэрал щыпсэухэри адэжь щIыналъэм ихуэдиз дызэро-гъагъу, медицинэ Iэщlагъэм пэрыт адыгэ псори дызэрощIэ. КьищынэмыщIауэ, хуабжьу щIхьэнтIэщ медицинэм щIэуэ кьыхьыхьэхэмкIэ дызэрызэхъуажэр: къэрал зэкъуэмыдэхэм кьыщахутахэр утыку кьрахьэ, медицинэм и унэтIыныгъэ зэхуэмыдэхэм щекIуэжкI щIэныгъэ лэжьыгъэм зыщыдогъэгъуэзэ.

Сэ гуращ сызэIэзэри, абы ехьэлIауэ сыкъэпсэльащ, Iу уз зиIэхэр операцэ ямыщIу зрагъэхьыжьащ Iэмалхэр зыщIэ гупсысыным ильэс куэд щIауэ нужь ситщ. АбыхэмкIэ нэгъэущI къэрал щыщхэм садогуащэ икIи я гъэжьыгъэм кьыщагъэсэбэп. Ильэс 25-рэ хьущIауэ сызэIужь я Iуэхум щыпсэуэ Германием щопсэу. Езым и Iуэхущ1апIэ кьызэIуихри, до хутыру лэжьащ, медицинэм хэпъхьэныгъэшхуэхэр хуищIащ. Иджы зыгъэпсэхугъуэ ныбжьым нэсащи, игури и псэри етауэ адыгэ Iуэхум хуолажьэ. Барэсбий Мыхьмуди медицинэ щIэныгъэхэм я докторщ, кардиохирургиемкIэ Iэщlагъэлl гъэзджэщ, и Iэдакъэ кьыщIэкIа щIэныгъэ гъэжьыгъэ 80-м щIигъу хамэ къэрал кьыдэкIыгъуэхэм кьыгтрадзащ, Европэм щыIэ Хьэрыт дохутыр зигугъэныгъэм, Гу-псантхуэ хирургиемкIэ Сирие, Нэмыцэ зэгугъэныгъэхэм, Бавариеи, Германие къэралхэм щыIэ Медицинэ ассоциацэхэм хэтщ.

- Мыпхуэдэ конференцегъэкIуэкIын хуейуэ сигу кьыщIэкIам япэу сиIа гупсысэр ди пэмиен адыгэу тетыр зэпкъынырщ, я IэщlагъэхэмкIэ зэпыщIэнырщ, - жиIащ **Удыхьуэ Ихьсан.** - Тырким, Иорданием, Сирием, Германием, Урысеим щылажьэ, адыгэ лъэпкым кьыщIэ дохутыр щIэрыпсэхэр, еджагъэшхуэхэр зэрыщIыхьэрэр, ау хуабжьу гуныкъуэгъуэшхуэщ. МедицинэмкIэ конференцыр щапхъэ яхуэхъуу экономикэ, хуэныгъэ, егъэджэныгъэ Iэнатlэхэм къэрал зэмылIэужьыгъуэхэм щыпэрыт адыгэхэр зэбгащIэ, ст гуапэ хъунут.

Етlуанэрауэ, хамэ къэрал щыпсэу адыгэхэм къэду яхэтщ хэкум зэи щымыIаларэ. Сэ сызэреплъымкIэ, адэжь хэкум хуаIэ лъагъуныгъэр мы конференцым кьиIэуэшнущ.

Ди лъэпкъэгъуэхэри нэгъэущI лъэпкъ кьыхэкIаХэри зыхэта медицинэ зэхуэсыщхуэр махуитIкIэ екIуэкIащ. ЗэIущIаХэм я лэжьыгъэр яуха нэужь, КЪБР-м и хьэщIэхэр Iуащlхьэмахуэ лъапэ ящащ жыкI кьабзэкIэ ягъэбгъэкIауэ. И лэжьыгъэ щхьэпэм кьынпщэри, Пщыхьэщ1эм иджыбгъащ1ахьэхуэу кьыдигъэкIащ етхуанэ, еханэ жьэхэр щыIэхуэхьэса лэжьыгъэщIэ.

Абы и пэублэ псалъэм къызэрыхэзыщымкIэ, КЪБР-м и муслымэхэм я Iуэхущ1апIэм и эрэдэмкIэ, Тхьэм жиIэмэ, дяпэным, цIыхубэр зэкъуэту зэдэпсэуным я лэжьыгъэр хуэунэтIауэ щытыныр.

ЦIыхухэм я псэукIэм, республикэм и экономикэм иужьрей зэманым зиужьурэ иофIакIуэ. Зэпэщ1эувэныгъэ къэзыгъэхьуну уэгIэкъу дэтхэнэри а Iуэхум зэран хуэхъуу аращ. Апхуэдэ цIыхур иолъэпащэу ди япэ итщ ди нэхъыжьфIэм кьыщIэтхуэзащэу псоми ди щапхъэ хабзэ екIуэкI. Абы, кьимыдэкIэ, унагъуэ исхэм, зэгъунэгъэхэм, пэлъпкъэм, нэхъыжьхэм, нэхъыжьымрэ нэхъыщIэмрэ, цIыхухъмрэ цIыхубзымрэ я зэхуэщытыкIэм, я зэхуаку дыдэпхъэ нэмыс дахэкэри цIыхум Iэщlыб езыгъэщI Iуэхугъуэщ ар.

Зэманыжь блэкIахэм я лъэужьу я нэгу щIэкIар быдзу зыхъумэ ди къыр «жьакIащхэм» я щхэур щхьэж и ежьыкIэ зэрыхуигъэфащэкIэ тхьылъымпIэм къыщыбгъэнатIуэ е, компьютерым и Iэмалхэр къэбгъэсэбэнуэ, цIыхухэр щхьэ бгъэхутыкъуэн хуей? Абы фIым дыхуишэнхъым. Ари гъащIэ щытыкIэр зэщIэзыгъэстI Iуэхугъуэхэм ящыщащ.

Мы тхыгъэ кIэщIым цIыхубэр зыщымыгъуазэ сэ къыщысIуэтэну яужь сихьакъым, атIэ политикми хэращ Iуэхущ1апIэхэм пэрытхэми, кьызызэкIа лъэпкъ емыльытауэ, Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэм и пащдейр, и къэкIуэну махуэр зэгъэзэпащ хуэныкIэ гудзакъэ зиIэ дэтхэнэ зы цIыху кьыззэрыгуэкIми идкьыри зэ захуэзгъэзэмэ, си гуапэу аращ: «Мамырыгъэр, зэгурыIуэныгъэр, зэкIэхуэтыныгъэр Урысеймэ, Кавказмэ, ди лъахэ цIыкIуми щыгъэбдэзыным дыхущIэвгъэкъуэ».

Ипэкlэ дывгъаплъэ – щIэблэ къэкIуэнухэм дакъыгурыIуэнкъым армырамэ.

ХЬЭЩЭ МуIэед,
егъэджакIуэ. Зеикъуэ къуажэ.

Дуней псом щыцIэрыIуэ дохутырхэм я зэхуэс

●Щ1эныгъэ конференц

Шурдым Гюнсель

Уджыхьу Ихьсан

Къумыкъу Уэхьби
Сурэтхэр **КЪАРЕЙ Элинэ** *трихащ.*

Шурдым Гюнсель. Iонсель 1970 гъэм Стамбул дэт университетым медицинэмкIэ и факультетыр кьиухащ, кIуэцIым, гум епха уэхэмкIэ Iэщlагъэлlщ.

- Сэ тIуащIэу гуапэ сщохъу мыхьэнэшхуэ зиIэ мыпхуэдэ конференцыр си адэжь къэхэм зэрыщIекIуэкIыр, - кьыдогуашэ ди лъэпкъэгъуэ бзыльхъугъэр. - Тырким щIыхь 14 дыкьикIащ. Сэр нэмыщI идджыри зы адыгэ щIалэ ди гъусэщ, ар Къэрабэхэ яйщ, и цIэр Саджытщ, Тырким щыцIэрыIуэ хирургщ. Иджы етIуанэу Налшык щекIуэкI мы мыхьэнэшхуэ иIэу кьызоупытэ. Хамэ къэрал щыпсэуэ адыгэ псом ди дежькIи мыхьэнэшхуэ иIэу кьызоупытэ. Хамэ къэрал щыпсэухэри адэжь щIыналъэм и зы кьудамэм и унафэщI, дохутыр-кардиолог, медицинэ щIэныгъэхэм я профессор **Шурдым Гюнсель.** Iонсель 1970 гъэм Стамбул дэт университетым медицинэмкIэ и факультетыр кьиухащ, кIуэцIым, гум епха уэхэмкIэ Iэщlагъэлlщ.

- Сэ тIуащIэу гуапэ сщохъу мыхьэнэшхуэ зиIэ мыпхуэдэ конференцыр си адэжь къэхэм зэрыщIекIуэкIыр, - кьыдогуашэ ди лъэпкъэгъуэ бзыльхъугъэр. - Тырким щIыхь 14 дыкьикIащ. Сэр нэмыщI идджыри зы адыгэ щIалэ ди гъусэщ, ар Къэрабэхэ яйщ, и цIэр Саджытщ, Тырким щыцIэрыIуэ хирургщ. Иджы етIуанэу Налшык щекIуэкI мы мыхьэнэшхуэ иIэу кьызоупытэ. Хамэ къэрал щыпсэухэри адэжь щIыналъэм и зы кьудамэм и унафэщI, дохутыр-кардиолог, медицинэ щIэныгъэхэм я профессор **Шурдым Гюнсель.** Iонсель 1970 гъэм Стамбул дэт университетым медицинэмкIэ и факультетыр кьиухащ, кIуэцIым, гум епха уэхэмкIэ Iэщlагъэлlщ.

Сэ гуращ сызэIэзэри, абы ехьэлIауэ сыкъэпсэльащ. Iу уз зиIэхэр операцэ ямыщIу зрагъэхьыжьащ Iэмалхэр зыщIэ гупсысыным ильэс куэд щIауэ нужь ситщ. АбыхэмкIэ нэгъэущI къэрал щыщхэм садогуащэ икIи я гъэжьыгъэм кьыщагъэсэбэп. Ильэс 25-рэ хьущIауэ сызэIужь я Iуэхум щыпсэуэ Германием щопсэу. Езым и Iуэхущ1апIэ кьызэIуихри, до хутыру лэжьащ, медицинэм хэпъхьэныгъэшхуэхэр хуищIащ. Иджы зыгъэпсэхугъуэ ныбжьым нэсащи, игури и псэри етауэ адыгэ Iуэхум хуолажьэ. Барэсбий Мыхьмуди медицинэ щIэныгъэхэм я докторщ, кардиохирургиемкIэ Iэщlагъэлl гъэзджэщ, и Iэдакъэ кьыщIэкIа щIэныгъэ гъэжьыгъэ 80-м щIигъу хамэ къэрал кьыдэкIыгъуэхэм кьыгтрадзащ, Европэм щыIэ Хьэрыт дохутыр зигугъэныгъэм, Гу-псантхуэ хирургиемкIэ Сирие, Нэмыцэ зэгугъэныгъэхэм, Бавариеи, Германие къэралхэм щыIэ Медицинэ ассоциацэхэм хэтщ.

- Мыпхуэдэ конференцегъэкIуэкIын хуейуэ сигу кьыщIэкIам япэу сиIа гупсысэр ди пэмиен адыгэу тетыр зэпкъынырщ, я IэщlагъэхэмкIэ зэпыщIэнырщ, - жиIащ **Удыхьуэ Ихьсан.** - Тырким, Иорданием, Сирием, Германием, Урысеим щылажьэ, адыгэ лъэпкым кьыщIэ дохутыр щIэрыпсэхэр, еджагъэшхуэхэр зэрыщIыхьэрэр, ау хуабжьу гуныкъуэгъуэшхуэщ. МедицинэмкIэ конференцыр щапхъэ яхуэхъуу экономикэ, хуэныгъэ, егъэджэныгъэ Iэнатlэхэм къэрал зэмылIэужьыгъуэхэм щыпэрыт адыгэхэр зэбгащIэ, ст гуапэ хъунут.

Етlуанэрауэ, хамэ къэрал щыпсэу адыгэхэм къэду яхэтщ хэкум зэи щымыIаларэ. Сэ сызэреплъымкIэ, адэжь хэкум хуаIэ лъагъуныгъэр мы конференцым кьиIэуэшнущ.

Ди лъэпкъэгъуэхэри нэгъэущI лъэпкъ кьыхэкIаХэри зыхэта медицинэ зэхуэсыщхуэр махуитIкIэ екIуэкIащ. ЗэIущIаХэм я лэжьыгъэр яуха нэужь, КЪБР-м и хьэщIэхэр Iуащlхьэмахуэ лъапэ ящащ жыкI кьабзэкIэ ягъэбгъэкIауэ. И лэжьыгъэ щхьэпэм кьынпщэри, Пщыхьэщ1эм иджыбгъащ1ахьэхуэу кьыдигъэкIащ етхуанэ, еханэ жьэхэр щыIэхуэхьэса лэжьыгъэщIэ.

Абы и пэублэ псалъэм къызэрыхэзыщымкIэ, КЪБР-м и муслымэхэм я Iуэхущ1апIэм и эрэдэмкIэ, Тхьэм жиIэмэ, дяпэным, цIыхубэр зэкъуэту зэдэпсэуным я лэжьыгъэр хуэунэтIауэ щытыныр.

ЦIыхухэм я псэукIэм, республикэм и экономикэм иужьрей зэманым зиужьурэ иофIакIуэ. Зэпэщ1эувэныгъэ къэзыгъэхьуну уэгIэкъу дэтхэнэри а Iуэхум зэран хуэхъуу аращ. Апхуэдэ цIыхур иолъэпащэу ди япэ итщ ди нэхъыжьфIэм кьыщIэтхуэзащэу псоми ди щапхъэ хабзэ екIуэкI. Абы, кьимыдэкIэ, унагъуэ исхэм, зэгъунэгъэхэм, пэлъпкъэм, нэхъыжьхэм, нэхъыжьымрэ нэхъыщIэмрэ, цIыхухъмрэ цIыхубзымрэ я зэхуэщытыкIэм, я зэхуаку дыдэпхъэ нэмыс дахэкэри цIыхум Iэщlыб езыгъэщI Iуэхугъуэщ ар.

Зэманыжь блэкIахэм я лъэужьу я нэгу щIэкIар быдзу зыхъумэ ди къыр «жьакIащхэм» я щхэур щхьэж и ежьыкIэ зэрыхуигъэфащэкIэ тхьылъымпIэм къыщыбгъэнатIуэ е, компьютерым и Iэмалхэр къэбгъэсэбэнуэ, цIыхухэр щхьэ бгъэхутыкъуэн хуей? Абы фIым дыхуишэнхъым. Ари гъащIэ щытыкIэр зэщIэзыгъэстI Iуэхугъуэхэм ящыщащ.

Мы тхыгъэ кIэщIым цIыхубэр зыщымыгъуазэ сэ къыщысIуэтэну яужь сихьакъым, атIэ политикми хэращ Iуэхущ1апIэхэм пэрытхэми, кьызызэкIа лъэпкъ емыльытауэ, Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэм и пащдейр, и къэкIуэну махуэр зэгъэзэпащ хуэныкIэ гудзакъэ зиIэ дэтхэнэ зы цIыху кьыззэрыгуэкIми идкьыри зэ захуэзгъэзэмэ, си гуапэу аращ: «Мамырыгъэр, зэгурыIуэныгъэр, зэкIэхуэтыныгъэр Урысеймэ, Кавказмэ, ди лъахэ цIыкIуми щыгъэбдэзыным дыхущIэвгъэкъуэ».

Ипэкlэ дывгъаплъэ – щIэблэ къэкIуэнухэм дакъыгурыIуэнкъым армырамэ.

ХЬЭЩЭ МуIэед,
егъэджакIуэ. Зеикъуэ къуажэ.

Зэгурыlуэр мэунэ

●Дэ къытхуатх

Ильэсищэ бжыгъэ хъуауэ зэшым хуэдэу къызэдгъэзугурыкIуэ, зэIыхьлы, зэблагъэ хуэ, зы унагъуэу зэдэпсэурэ зи Iуэхуэр дахэу, екIуу зезыгъэжIуэну яужь ит лъэпкъхэм, адыгэхэмрэ балъкъэрхэмрэ, хьэлэбэлыкъ кьыззэрыкIын хьэргъэшыргъэ Iуэху яку дзэыльхъэну хущIэкъуэгъэ зэрыщыIэр ди жагъуэ мыхьуу къанэрыкъым. ЦIыху щхьэхуэхэм я гупсысэр ди щыналъэм зэрыхьэрий къыщыгъэхъуным теухуами, лъэпкъыбзу зэхэт ди республикэ жыла-гъуэр зыщIэхъуэпсыр мамырыгъэщ, зэгурыIуэщ, зэдзIуэжщ. Апхуэдэщ адыгэхэри, балъкъэрхэри, нэгъуэщI лъэпкъхэри.

СЫЗЫЩЫПСЭУ Зеикъуэ адыгэ къуажэр къащIэтащ, балъкъэр благъэ-Iыхьлы яIэу е я щхьэгъэсэр балъкъэру унагъуэ зыбжанэ дэсщ. Апхуэдэу адыгэ унагъуэхэр яхэсщ балъкъэр къуажэхэмэ. ГъащIэщIэм хуэгъэпса щIэблэ уэнтIущ къащIохьуэ абыхэм. Ахэр хуейуэ пIэрэ пъэпкъитIым я зэхуаку псалъэмакъ кьыдэхъуэну? Iуэхур куу хьумэ, зи адэ-анэр лъэпкъ зырызым щыщ щIэблэр сыт хуэдэ Iэнатlэ зыIуувэнур? Зэщхьэгъусэтым дэтхэнэ лъэныкъуэ кьыхахьунур?

Дэтхэнэ псалъэмакъри удынрэ лъыгъажькIэ щызэкъагъэкIыу щыта зэманыр кьызэдгъэнэкIащ. Нобэ, XXI лIэщIыгъуэм, акъылрэ губзыгъагъэмрэ я лъабжьэу ублыхупхъащ сыт хуэдэ Iуэхугъуэри. Я гъэжьыгъуэ нобэрей гъащIэ щытыкIэр кьызэщIэзыгъаплъэхэри зэ егупсысжьыпхъащ мыбы кърикIынкIэ хъуну лъэужьым. Iуэхур къэзыгъэублэцхэм балигъэIупIэм имытрэ зэхэщIыкI лъагэ иIэу зыхьмыпIащэрэ, дауи, яхэткъым. Сэ кьызэрызгурыIуэмкIэ, апхуэдэ Iэнатlэ пэрыт дэтхэнэ зы и кьалэнщ къэралым, щыпсэу лъахэм мамырыгъэ, зэгурыIуэныгъэ иIыныным, цIыхубэр зэкъуэту зэдэпсэуным я лэжьыгъэр хуэунэтIауэ щытыныр.

ЦIыхухэм я псэукIэм, республикэм и экономикэм иужьрей зэманым зиужьурэ иофIакIуэ. Зэпэщ1эувэныгъэ къэзыгъэхьуну уэгIэкъу дэтхэнэри а Iуэхум зэран хуэхъуу аращ. Апхуэдэ цIыхур иолъэпащэу ди япэ итщ ди нэхъыжьфIэм кьыщIэтхуэзащэу псоми ди щапхъэ хабзэ екIуэкI. Абы, кьимыдэкIэ, унагъуэ исхэм, зэгъунэгъэхэм, пэлъпкъэм, нэхъыжьхэм, нэхъыжьымрэ нэхъыщIэмрэ, цIыхухъмрэ цIыхубзымрэ я зэхуэщытыкIэм, я зэхуаку дыдэпхъэ нэмыс дахэкэри цIыхум Iэщlыб езыгъэщI Iуэхугъуэщ ар.

Зэманыжь блэкIахэм я лъэужьу я нэгу щIэкIар быдзу зыхъумэ ди къыр «жьакIащхэм» я щхэур щхьэж и ежьыкIэ зэрыхуигъэфащэкIэ тхьылъымпIэм къыщыбгъэнатIуэ е, компьютерым и Iэмалхэр къэбгъэсэбэнуэ, цIыхухэр щхьэ бгъэхутыкъуэн хуей? Абы фIым дыхуишэнхъым. Ари гъащIэ щытыкIэр зэщIэзыгъэстI Iуэхугъуэхэм ящыщащ.

Мы тхыгъэ кIэщIым цIыхубэр зыщымыгъуазэ сэ къыщысIуэтэну яужь сихьакъым, атIэ политикми хэращ Iуэхущ1апIэхэм пэрытхэми, кьызызэкIа лъэпкъ емыльытауэ, Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэм и пащдейр, и къэкIуэну махуэр зэгъэзэпащ хуэныкIэ гудзакъэ зиIэ дэтхэнэ зы цIыху кьыззэрыгуэкIми идкьыри зэ захуэзгъэзэмэ, си гуапэу аращ: «Мамырыгъэр, зэгурыIуэныгъэр, зэкIэхуэтыныгъэр Урысеймэ, Кавказмэ, ди лъахэ цIыкIуми щыгъэбдэзыным дыхущIэвгъэкъуэ».

Ипэкlэ дывгъаплъэ – щIэблэ къэкIуэнухэм дакъыгурыIуэнкъым армырамэ.

ХЬЭЩЭ МуIэед,
егъэджакIуэ. Зеикъуэ къуажэ.

●Тхылъыщ1э

Фыщ1агъэ лъапIэм теухуауэ

2007, 2008 гъэхэм дунейм кьыхетхат «Хьазин» (КъурIэным и тафсир) тхылъым и япэрей жуэпIлыр, адыгэбзэкIэ Пщыхьэщ1э Iатlиф зэриздэкIауэ. И лэжьыгъэ щхьэпэм кьынпщэри, Пщыхьэщ1эм иджыбгъащ1ахьэхуэу кьыдигъэкIащ етхуанэ, еханэ жьэхэр щыIэхуэхьэса лэжьыгъэщIэ.

Тхылъыщ1эм ущыщIэупщIэ хъунущ муслымэнхэм я Iуэхущ1апIэм.

ШЭДЖЭМОКЪУЭ Мурадин.

кIи екIуэкIынущ тафсирэр адыгэбзэкIэ гъэхъэзырынщ.

Зэныбжьэгъуэр ягъэбыдэ

●Щ1энхабзэ

Адыгэ Республикэм и Президент Тхьэкlуащынэ Аслъэнджерий хъэзырщ хамэ къэрал щыпсэу ди лъэпкъэгъуэхэмрэ хэкуэкым исхэмрэ яку дзэпкъэш зэныщIэныгъэхэр игъэбыдэну. Апхуэдэ псалъэмакъ щекIуэкIащ республикэм и унафэщIыр «Нэхъ» щыгъэрагъэпэща ныбжьыщIэ ансамблым хэтхэм иджыблагъэ щащIым.

АНСАМБЛЫМ хэтхэр щIэныгъэлIхэр, макъзамэтхэр, журналистхэр я гъусэу мы махуэхэм щыхьэщIащ хэкум иIэпхъуакIа адыгэхэр нэхъыбэ дыдэу щыпсэу Тырким. Адыгейм и Къэрал Советым – Хасэм и депутат, къэрэчаевскэ щIэныгъэлI Чермит Мурадин кьызэригъэпэща ныбжьыщIэ ансамблым хэралым и жьилэ зыбжанэм зыкъыщагъэлъэгъуащ, Iуэрыlуатэ фестивалэхэм, нэгъуэщI щIэнхабзэ зэхьыхьэхэм жыджэру хэтащ.

- Ди зэныщIэныгъэхэм я кьалэн нэхъыщхьэр хамащI щыпсэу ди къуэщхэм, ди щыпхъуэхэм я псэукIэм нэхъ Гъунэгъуу щыгIуазэ зыIуэтщIыныр, ахэр зыгъэпIейтей IуэхугъуэкIэ зэдгъэщIащIыр, - жиIащ Чермитым. - Тырким щекIуэкIа зэхуэзэхэм ди дыщыIепсэлъыхьащ ди яку дагъэ зэпыщIэныгъэхэр нэхъри зэрядгъэбыдэн, зэредгъэфIекIуэн Iэмалхэм Аксэр зихуэзгъэпэщ ди республикэм и Iэтащхьэм. Хуабжьу ди гуапэ хъуащ Тхьэкlуашынэм ди Iуэху епльыкIэхэр кьызэрыддиIгъэр, Тырким щыпсэу адыгэхэмрэ дэрэ ди зэпыщIэныгъэхэр адэкIи нэхъ куу щIын, зегъэубгъэн хуейуэ зэрыжиIар.

Тхьэкlуашынэм щыгъуэ щэнхабзэмкIэ лэжьакIуэхэм яIущащ республикэм и премьер-министрымрэ абы и къуэдзэмрэ. Адыгэ Республикэм егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ, щэнхабзэмкIэ я министрэхэр, Лъэпкъ IуэхугъэмкIэ, хамэ къэралхэм щыпсэу ди лъахэгъэхэм ядэлэжьэныжьхэр, хьыбарегъащIэ Iэнатlэмкlэ республикэ комитетым и унафэщIыр. Iуэхур егъэбгъэкIуэныжьмкIэ я епльыкIэхэр утыку кьралъхьащ «Нэхъм» и гъусэу Тырким щыIа гупым хэтахэу АРИГИ-м и унафэщI Бырсыбэ Батырбий, «Адыгэ макъ» республикэ газетым и редактор нэхъыщхьэ Дербэ Тимур, «Адыгей» КъТРК-м и унафэщIым и кьудэзэ Тlэш Светланэ сымэ.

НЫБЭ Анзор.
Адыгэ Республикэ.

Щ1эдзапIэ нэжэгужэ

●Спорт хъыбархэр

**Егъэджакlуэм и махуэм ирихьлIэу «Зыу щыт Урысей» политикэ партым и щIыналъэ къудамэмрэ КЪБР-м Егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ и министерствэмрэ кьызэрагъэпащащ «Нэжэгужэ щIэдзапIэхэр» зыфIаща спорт зэхъэхуэхэр. Абы ятащ школ-интернатым щеджэ сабийхэр спортым дедгъэхьэхьэн, гуп зэхъуэныныгъэ я зэхуаку кьыдэхъуэн, щхьэж еезым и зэфIэкIыр зэдыгъэщIкIыныгъэхэм я Iуфащу Iмад яIэ щхьэкIэ, - жиIащ «Зыу щыт Урысей» политикэ партым и щIыналъэ къудамэм и гъэзэщIакIуэ комитетым и унафэщI Дядченкэ Владислав.

- ДяпэкIи нобэрей зэхъэхуэхуэм хуэдэхэр едгъэкIуэкIыну ди мурадщ.

«Налшык» спорт комплексым сыхъэтIтIым ивбзагъэкIэ щекIуэкIа сабийхэм я зэхъэхуэхэм пашэныгъэр щаубыдащ Нартан школ-интернатым и гъэсэнхэм, абыхэм къакIэлъокIуэ Хьэтlохъущкьуей, Налшык дэт школ-интернат №1-м и гъэсэнхэр.

«Зыу щыт Урысей» политикэ партым кьыбгъэдэкIыу текIуэхэм ираташ дипломхэр, спорт хьэпшыпхэр. Адрейхэм спорт топ зэмылIэужьыгъуэхэр кьалъысащ. КьищынэмыщIауэ, лIужьыгъуэ зэхуэмыдэхэм кьыщыхъжаныкIа командхэр ягъэпажащ.

- Си фIэщ мэхъу нобэ сабийхэр «Нэжэгужэ щIэдзапIэм» я гуапэу зэрыхэтар. Абыхэм я теуэныгъэхэр тыгъэ хуащIащ зи махуэр зыгъэлIапIэ етъуджакIуэхэм, - жиIащ «Зыу щыт Урысей» политикэ партым и щIыналъэ къудамэм и гъэзэщIакIуэ комитетым и унафэщI Дядченкэ Владислав.

Дяпэкlи нобэрей зэхъэхуэхэр едгъэкIуэкIыну ди мурадщ.

«Налшык» спорт комплексым сыхъэтIтIым ивбзагъэкIэ щекIуэкIа сабийхэм я зэхъэхуэхэм пашэныгъэр щаубыдащ Нартан школ-интернатым и гъэсэнхэм, абыхэм къакIэлъокIуэ Хьэтlохъущкьуей, Налшык дэт школ-интернат №1-м и гъэсэнхэр.

«Зыу щыт Урысей» политикэ партым кьыбгъэдэкIыу текIуэхэм ираташ дипломхэр, спорт хьэпшыпхэр. Адрейхэм спорт топ зэмылIэужьыгъуэхэр кьалъысащ. КьищынэмыщIауэ, лIужьыгъуэ зэхуэмыдэхэм кьыщыхъжаныкIа командхэр ягъэпажащ.

- Си фIэщ мэхъу нобэ сабийхэр «Нэжэгужэ щIэдзапIэм» я гуапэу зэрыхэтар. Абыхэм я теуэныгъэхэр тыгъэ хуащIащ зи махуэр зыгъэлIапIэ етъуджакIуэхэм, - жиIащ «Зыу щыт Урысей» политикэ партым и щIыналъэ къудамэм и гъэзэщIакIуэ комитетым и унафэщI Дядченкэ Владислав.

- ДяпэкI